Αριθ. 625 — Λεπ. εἰκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΒ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΔ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Ἑταιδίου 32. 20 Δεκεμβρίου 1887

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Πρὸ ἡμερῶν ξενίζων γνώριμόν μου ἐκ Γερμανίας, διῆλθον μετ' αὐτοῦ καὶ πρὸ τοῦ Πανεπιστημίου· ἀλλὰ τὴν προσοχὴν αὐτοῦ εἵλκυσε πρὸ πάντων τὸ παρακείμενον πολύκοσμον οἰκοδόμημα, καὶ οἱ διάχρυσοι καὶ κατάγλυφοι ἀετοί του, καὶ τὰ ὑπὲρ αὐτὸ αἰωρούμενα ἀγάλματα, καὶ μετ' ἐνδιαφέροντος μ' ἠρώτησε τί ἄρα μέγαρον ἦν τοῦτο· ὅτε δὲ τῷ εἶπον ὅτι εἶναι ἡ Ἀκαδημία, τὸ ἐνδιαφέρον αὐτοῦ ἐκορυφώθη εἰς ἐνθουσιασμόν. «Ἡ Ἀκαδημία τῶν Ἀθηνῶν! ἀνέκραξεν. Ἡ Ἀκαδημία τῆς πόλεως τοῦ Πλάτωνος! Ἤθελε μοί ἐπιτραπῇ νὰ παραστῶ εἰς μίαν τῶν συνεδριάσεων αὐτῆς;» Ἐγὼ δὲ, θορυβηθεὶς, τῷ ἀπήντησα συγκεχυμένως πως ὅτι ἡ Ἀκαδημία πρὸς τὸ παρὸν δὲν συνεδριάζει, καὶ ἔπειτα ἐπροσπάθησα ἀλλαχοῦ νὰ ἀσχολήσω τὴν προσοχήν του, διότι ὁμολογῶ τὴν ἄγνοιάν μου τί καὶ πῶς ἔπρεπε νὰ τῷ ἀπαντήσω. Θέλω δ' ἐδῶ νὰ ἐκθέσω τοὺς λόγους τῆς ἀμηχανίας μου, οὓς εἰς ἐκεῖνον ἀπέκρυψα.

Πρὸ οὐκ ὀλίγων ἐτῶν, πρὸ τριακονταετὰ καὶ ἐπέκεινα, ἀνελογιζόμην τὴν ἀνάγκην τῆς ὑπάρξεως Ἀκαδημίας ἐν Ἑλλάδι. Ἡ δι' ἡρωϊκοῦ ἀγῶνος ἀναγεννηθεῖσα πατρὶς ἡμῶν ἐστὶ χώρα σχετικῶς ἀσθενὴς καὶ μικρά, ἀλλ' ἐστὶν ἡ Ἑλλάς, ἔχουσα τὸ πλεονέκτημα, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ τὴν δυσχέρειαν τοῦ ἐνδόξου αὐτῆς παρελθόντος. Ἐνθουσιωδῶς ἐπεκροτήθη ἡ ἀνάστασις αὐτῆς πρὸ πάντων διότι ἀνίστατο τὸ ἔθνος τὸ ποδηγετῆσαν τὴν ἀνθρωπότητα εἰς τὸν πολιτισμόν. Ἂν φανῶμεν κατὰ τοῦτο ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν προγόνων ἡμῶν βαδίζοντες, θέλομεν ἔχει τὰς εὐγενεστέρας καρδίας ὑπὲρ ἡμῶν παλλομένας, τὴν κοινὴν γνώμην τῶν λαῶν ἡμῖν ἐπικροτοῦσαν, καὶ τοὺς τὴν πολιτικὴν στάθμην ἐν χερσὶν ἔχοντας ἀγαλλομένους ὅτι ἀνέκυψεν ἔθνος δυνάμενον νὰ θεωρηθῇ ἐν καιροῖς δυσκόλοις ὡς σπουδαῖον στοιχεῖον ἰσορροπίας. Αἱ προσπάθειαι τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἵνα καταλάβῃ ἐν τῷ πολιτισμῷ ἣν θέσιν οἱ πρόγονοι αὐτοῦ τῷ ἐκληροδότησαν θέλουσιν—οὕτως ἐφρόνουν τότε καὶ φρονῶ ἔτι σήμερον—πολὺ συντονώτερον καὶ ἀσφαλέστερον παρασκευάσει τὸ ποθούμενον αὐτοῦ μέλλον, ἢ ὅλοι στρατοὶ καὶ στόλοι, καὶ ἂν εὐχερὴς καὶ ἐφικτὸς ἦτον αὐτῶν ὁ καταρτισμός. Ἀντὶ ἐχθρικῶς ν' ἀντιταττώμεθα πρὸς ἄλλους λαούς, δυναμένους ἴσως καὶ νὰ ὑπερτερῶσιν ἡμῶν ἐνίοτε ἐν ὑλικῇ δυνάμει, πρέπει μᾶλλον ἐν εὐγενεῖ ἀμίλλῃ ὑπεροχὴν νὰ ἐπιδιώκωμεν, προσπαθοῦντες νὰ πρωταγωνιστῶμεν εἰς βαθμὸν μὴ ἐπιδεχόμενον ἀμφισβήτησιν.

Τούτου ἕνεκα, ἀφ' ὅτου πρὸ 56 ἐτῶν εἶχον προσληφθῆ (ὡς σύμβουλος ἢ πρῶτος πάρεδρος, ὡς τότε ἐλέγετο) εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, καὶ μετὰ ταῦτα, ὅτε θέσις ἀνωτέρα μοὶ ἐπροτάθη (ἡ τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τῆς Ἀντιβασιλείας), ἣν ἠρνήθην νὰ δεχθῶ, ἐφρόνουν ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ κυριωτέρα ὁδὸς δι' ἧς ἡ Ἑλλὰς, ἀφ' οὗ κατέθεσε τὰ ὅπλα, ἤθελε φθάσει εἰς τὸν ἐπίζηλον αὐτῆς προορισμόν, καὶ ἐπρέσβευον ὅτι οὐδεμιᾶς προσπαθείας πρέπει νὰ φεισθῇ ἵνα καὶ ὁ Ἑλληνικὸς λαός, ὅσον τάχιον καὶ ἔτι πλεῖον ἐξευγενιζόμενος, ἀναπτύσσηται, καὶ τὰ ἄλλα ἔθνη ἀναγκάζωνται ν' ἀνομολογῶσι τὰς τοιαύτας αὐτοῦ προσπ[illegible] θείας.

Οὕτως ἀφ' οὗ ὅσον μοι ἐν[illegible]ν ἠγωνίσθην ὑ[illegible] τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως καὶ [illegible] συστάσεως τοῦ Πανεπιστημίου, ὠνειρευό[illegible] ἔκτοτε ἤδη τὴν ἵδρυσιν Ἀκαδημίας, καὶ ἄλ[illegible] μὲν πολλὰς ἐγγυωμένης ὑπηρεσίας, καὶ δὴ τὴν ρύθμισιν τῆς γλώσσης καὶ συνεπῶς καὶ φιλολογίας, πρὸ πάντων ὅμως μελλούσης νὰ [illegible]σῃ τὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν αὐτὴν βαθμίδα τ[illegible] διανοητικῆς ἀναπτύξεως μετὰ τῶν ἄλλων [illegible] πολιτισμένων χωρῶν, καὶ νὰ συνδέσῃ μονίμ[illegible] ἐπιστημονικὰς σχέσεις μεταξὺ αὐτῆς καὶ ἐκείνω[illegible].

Ὅτε κατὰ τὸ 1848, γραμματεὺς ὢν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, εἶχον ἰδεῖ αὐτὴν χωλαίνουσαν δι' ἔλλειψιν χρηματικῶν κεφαλαίων, διελογίσθην τότε νὰ μετατρέψω τὸν ὀργανισμὸν αὐτῆς οὕτως, ὥστε ν' ἀποτελέσῃ τὸν πρῶτον πυρῆνα Ἀκαδημίας, ἐχούσης, πλὴν τῶν τέως συντελῶν μελῶν, καὶ ἄλλα, τὰ βουλευόμενα, ἐκλεγόμενα διὰ ψήφων μεταξὺ τῶν διὰ συγγραφῶν ἀποδειχθέντων ἀξίων τοιαύτης ἐκλογῆς, καὶ τῶν ἐκλογέων ἐπίσης τὰ αὐτὰ προσόντα ἐχόντων.

Μικρὸν δὲ μετὰ ταῦτα, ἀποδημήσας εἰς Εὐρώπην, καὶ διελθὼν διὰ Μονάχου. ἐπειδὴ εἶχον τὴν τιμὴν νὰ συγκαταριθμῶμαι μετὰ τῶν ἀντεπιστελλόντων μελῶν τῆς ἐκεῖ Ἀκαδημίας, προσεκλήθην εἰς μίαν τῶν συνεδριάσεων αὐτῆς, καὶ ἐκεῖ ἐγερθεὶς ὁ πρόεδρος αὐτῆς, ὁ κλεινὸς Θείρσιος, ἠγόρευσε διὰ μακρῶν περὶ τῆς χαρᾶς μεθ' ἧς αἱ ἐν Εὐρώπῃ Ἀκαδημίαι ἤθελον ἀσπασθῆ τὴν ἵδρυσιν συναδέλφου τοιαύτης ἐν Ἑλλάδι, μεθ' ἧς νὰ δύνανται ν' ἀνταποκρίνωνται, καὶ περὶ τῶν ἀνυπολογίστων ὠφελημάτων, ἠθικῶν τε καὶ ἐπιστημονικῶν, ὧν αὕτη ἤθελε γίνει πρόξενος εἰς αὐτὴν τὴν Ἑλλάδα.

Τότε δὲ λαβὼν τὸν λόγον καὶ ἐγὼ εἰς ἀπάντησιν, εἶπον ὅτι πάντες ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἐμφοροῦνται πεποιθήσεων. καὶ οὐ μόνον κατὰ τὴν κοινὴν ἀξίωσιν ἡ Ἀκαδημία θέλει προσεχέστατα ἱδρυθῇ, ἀλλὰ ὅτι καὶ τὸ πρῶτον βῆμα ἐγένετο ἤδη, καὶ ἀνέπτυξα τὰ περὶ τοῦ νέου ὀργανισμοῦ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, εἰς ἃ ἐπευφήμησαν τοῦ Μονάχου οἱ παρεστῶτες σοφοί.

Ἡ πρόθεσίς μου ἦν τότε, ἅμα ἐπανερχόμενος εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ συντελέσω εἰς τὸ νὰ ὀργανισθῇ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ φυσικοϊστορικὴ Ἑταιρία, ὡς εἶχον ἤδη συνεννοηθῆ μετὰ τῶν κυριωτέρων μελῶν αὐτῆς, καὶ τότε αἱ δύο ἑταιρίαι ἑνούμεναι θ' ἀπετέλουν αὐτὸ τοῦτο Ἀκαδημίαν, ἧς ἡ συμπλήρωσις θὰ ἦτον πλέον εὐχερεστάτη καὶ ἀναπόφευκτος.

Ἀλλ' ἐπανελθών, εὗρον, ὅτι τὸ ἔργον, καὶ αἱ ἐλπίδες μου, εἶχον ἐν τῷ μεταξὺ ναυαγήσει. Κατὰ τὴν πρώτην ἤδη ἐκλογὴν τῶν βουλευομένων μελῶν εἶχον γείνει ἐκ προμελέτης παρατυ[illegible]ι, δι' ὧν παρεσέδυσαν μεταξὺ αὐτῶν, ὡς καὶ τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑταιρίας, μέλη μὴ ἔχοντα [illegible]ἐπαιτούμενα προσόντα εἴτε τῶν εἰδικῶν γνω[illegible], εἴτε καὶ ἄλλα, διότι μεταξὺ τῶν ἐκλογέων [illegible] σεδόξως εἶδον παρουσιασθέντας καὶ ψηφισαν[illegible]ταπαρεγγράπτους, οἵτινες ἦσαν ξένοι τῇ ἑταιρίᾳ. [illegible] ὁ τότε μὲν ἐξανέστην κατὰ τούτου· ἀλλὰ [illegible]υσκρούσας εἴς τινων τὴν ἐπιμονήν, καὶ πιστεύ[illegible]ς ὅτι, εἰ καὶ ὑπὸ κακῶς ἐννοουμένης φιλαυτίας [illegible]ιῶντο, θὰ εἰργάζοντο ὅμως οὐχ ἧττον ἵνα [illegible] αὐτοὺς τὸ ἔργον εὐοδωθῇ, ἐνέδωκα πρὸς ἀπο[illegible]σιν περαιτέρω κωλυμάτων καὶ ἀναβολῶν, καὶ ἐπὶ τῇ ἐπιμονῇ των ἐδέχθην νὰ καταταχθῶ καὶ αὐτὸς μεταξὺ τῶν βουλευομένων μελῶν, ὅπερ κατ' ἀρχὰς εἶχον ἀποποιηθῆ, ἵνα μὴ ὑποτεθῇ ὅτι εἰς ἰδιοτελῆ τοιοῦτον σκοπὸν ἀπέβλεπον αἱ ἐνέργειαί μου.

Οὕτως εἶχον τὰ τῆς Ἑταιρίας ὅτε ἀνεχώρησα εἰς τὴν Εὐρώπην, εἰς τὴν ἐπιστροφήν μου δ' ἀμέσως εἶδον ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς μεταρρυθμίσεως αὐτῆς οὐδόλως κατενοήθη ὑπὸ τῶν ἀναλαβόντων αὐτῆς τὰς ἀρχάς, καὶ ὅτι ἡ ἀποτυχία αὐτῆς, ἐκτραπείσης ἀπὸ τῶν πρώτων βημάτων, ἦν ἤδη πλήρης. Ἐν τῷ νέῳ κανονισμῷ ὡρίζετο ὅτι ὁ Σύλλογος τῶν βουλευομένων μελῶν ἐκλέγει ἀνὰ πᾶσαν τὴν Εὐρώπην ἀριθμόν τινα (νομίζω τεσσαράκοντα) μελῶν ἰσοβίων καὶ ἐπιτίμων. Ἐπὶ τῆς ἀπουσίας μου λοιπὸν εὗρον ὅτι ἤρξατο ὁ Σύλλογος τῆς ἐκλογῆς, καὶ ἐτίμησε διὰ διπλώματος ἕνα καὶ μόνον, Γερμανόν τινα, δὲν ἠξεύρω ποῖον, φαρμακοποιὸν ἐν Πειραιεῖ. Κατὰ τῆς τοιαύτης ἐνεργείας ἤγειρα ἐν τῇ πρώτῃ συνεδριάσει ἐπιμόνως φωνήν. Ὁ Κ. φαρμακοποιὸς ἐδύνατο νὰ ᾖ κατὰ πάντα ἄξιος λόγου· ἀλλὰ βεβαίως ἐν Εὐρώπῃ ὑπῆρχον ἄλλοι, οἷος ὁ Bœckh, ὁ Gerhard, ὁ Leack καὶ ἐπίσημοι Γάλλοι, Ἄγγλοι, Ἰταλοί, πολὺ ὑπὲρ τοὺς τεσσαράκοντα, ὧν ἡ παγκόσμιος ὑπόληψις ἔπρεπε νὰ τιμήσῃ καὶ στηρίξῃ τὸ νεόδμητον ἡμῶν ἔργον ἀντὶ τῆς πασῶν πρώτης παραδόξου ἐκλογῆς ἐκείνης. Ἰδὼν ὅμως ὅτι εἰς οὐδὲν οἱ λόγοι μου ἴσχυσαν, καὶ ἐκ τῆς συζητήσεως κατανοήσας ὅτι οἱ ἀναλαβόντες νὰ ἐφαρμόσωσι τὸν νέον ὀργανισμὸν παρενόουν αὐτὸν ἐντελῶς καὶ τὸν ἐξέτρεψαν τοῦ σκοποῦ του, ἔδωκα τὴν παραίτησίν μου καὶ ἀπὸ βουλευομένου μέλους καὶ ἀπὸ μέλους τῆς ἑταιρίας.

Μετά τινα ἔτη ὁ τότε ὑπουργὸς τῆς ἐκπαιδεύσεως Κ. Χριστόπουλος μοὶ εἶπεν ὅτι ἡ Ἑταιρία σχεδὸν δὲν ὑπῆρχε πλέον ἢ κατ' ὄνομα μόνον, καὶ ἐζήτησε τὴν γνώμην μου περὶ τοῦ πρακτέου· ἡ δὲ γνωμοδότησίς μου ἦν ν' ἀκυρώσῃ ἀμέσως τὸν τότε ὀργανισμόν, ὃν ἐγὼ εἶχον συντάξει, καὶ ὅστις ἀπὸ τῆς πρώτης ὥρας εἶχε παρεννοηθῆ καὶ ἐκ θεμελίων καταστραφῆ, καὶ νὰ ἐπιβάλῃ πάλιν τὸν ἀρχαῖον καὶ στερούμενον ἀξιώσεων. Ἔκτοτε, ἀφ' οὗ ἐξέλιπον καὶ αἱ τὸν σκοπὸν τῆς ἑταιρίας παρεννοήσασαι καὶ βλάψασαι αὐτὴν ἐκεῖναι ἐπιῤῥοαί, καὶ τὰ λαχεῖα τῇ ἐπρομήθευσαν πόρους, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν ἱκανῶν ἀνδρῶν, μεταῤῥυθμισθέντος ἔν τισι καὶ τοῦ πρώτου κανονισμοῦ, εὐοδοῦται πάλιν εἰς τὸν εἰδικὸν αὐτῆς σκοπὸν καὶ παράγει ἀξιόλογα ἀποτελέσματα. Ἡ δὲ δι' αὐτῆς χειραγωγία πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν ἐματαιώθη παντάπασιν.

Ἀλλὰ καθ' ὃν χρόνον ἐκεῖνα ἐγνωμάτευον παρὰ τῷ Κ. Χριστοπούλῳ, μοὶ ἦλθε χαρμόσυνος ἀγγελία, τῆς δι' ἄλλης ὁδοῦ πλήρους εὐοδώσεως τῆς ἰδέας μου. Πολλάκις εἶχον συνδιαλεχθῆ περὶ αὐτῆς μετὰ τοῦ φίλου καὶ συγγενοῦς μου, τοῦ νοήμονος καὶ πολυμαθοῦς Κωνσταντίνου Σχινᾶ, πληρέστατα μετ' ἐμοῦ ὁμοφρονοῦντος ὡς πρὸς τὴν καὶ δι' ἐσωτερικοὺς καὶ δι' ἐξωτερικοὺς λόγους ἀνάγκην ἱδρύσεως ἑλληνικῆς Ἀκαδημίας. Ἐν Βιέννῃ τότε πρεσβεύων, ἐν ᾧ ἐγὼ ἤμην ἐνταῦθα ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν, μὲ συνέχαιρε λέγων μοι ὅτι κατώρθωσε τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ προσφιλοῦς ἡμῶν σχεδίου, ὅτι ὁ Κ. Σίνας ἔχων τὸν πατριωτισμὸν ἀνάλογον πρὸς τὸν πλοῦτόν του, κατενόησεν ἐπὶ τῇ εἰσηγήσει αὐτοῦ πόσον καὶ εἰς τὴν ὑπόληψιν καὶ εἰς τὰ ὑλικὰ καὶ ἠθικὰ συμφέροντα τῆς Ἑλλάδος θὰ συνεβάλλετο ἡ ἵδρυσις Ἑλληνικῆς Ἀκαδημίας, καὶ προσδιώρισε δι' αὐτὴν ἓν ἑκατομμύριον δραχμῶν, ἐξ ὧν 600,000 μὲν διὰ τὴν οἰκοδομὴν καταστήματος, 400,000 δὲ εἰς προικοδότησιν αὐτῆς.

Καὶ ἐζήτησα μὲν παρὰ τοῦ πρέσβεως ἡμῶν τότε, ἐκφράζων τῷ εὐεργέτῃ Κ. Σίνα τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς Ἑλλάδος, ἧς καὶ ὑλικὰ τῷ ἐδοθησαν δείγματα, νὰ προσπαθήσῃ νὰ τὸν πείσῃ εἰς τὸν ἐναντίον προσδιορισμὸν τῶν ποσοτήτων, δηλαδὴ τῆς μικροτέρας διὰ τὴν οἰκοδομὴν καὶ τῆς μείζονος διὰ τὴν προικοδότησιν· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Κ. Σχινᾶς μοὶ ἀπήντησεν ὅτι προτιμότερον ἦν νὰ μὴ ταράξωμεν τὸν δωρητὴν εἰς τὴν ἀπόφασίν του, ἀπέσχον. Ἐνίοτε ὅμως, δὲν τὸ ἀρνοῦμαι, αἰσθάνομαι συνειδήσεώς τινος τύψιν, ὅτι τότε, ἐν ὅσῳ ἤμην εἰς τὸ ὑπουργεῖον, δὲν ἐπέμεινα καὶ εἰς τὴν παραχρῆμα ἐκτέλεσιν. Ἀλλὰ πρῶτον, τὸ ἔργον δὲν ἦτο τῆς δικαιοδοσίας μου· δεύτερον, τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν τοσοῦτον μὲ ἀπησχόλει, ὥστε δὲν ἠδυνάμην νὰ ἐπιδοθῶ καὶ εἰς ξένας εἰς αὐτὸ ἐργασίας· προσέτι δὲ καὶ δὲν εἶχον ἔτι σπουδάσει εἰδικῶς τὰ τῶν ὀργανισμῶν τῶν Ἀκαδημιῶν.

Εἰς τὴν μελέτην ταύτην ἐπεδόθην ἀφ' οὗ ηὐκαίρησα ἐξελθὼν τοῦ ὑπουργείου· ἔκτοτε ὅμως ἀφ' ἑτέρου ἡ ὅλη ὑπόθεσις ἐξέφυγε τῶν χειρῶν μου, καὶ μετὰ παρέλευσιν πολλῶν ἐτῶν εἶδον τὸ κτίριον ἀνεγειρόμενον μεγαλοπρεπέστατον καὶ πολυτελέστατον, ἐν ὀρθομαρμαρώσει, κατάγλυφον καὶ κατάγραφον· καὶ ὅτε πρὸ τριῶν ἐτῶν, ἐπιδημῶν ἐν Ἀθήναις, ἠρώτησα πῶς συμβαίνει Ἀκαδημία ἕως τότε εἰσέτι νὰ μὴ νομοθετηθῇ, μοὶ ἐρρέθη ὅτι τὸ μέγαρον δὲν ἦν εἰσέτι ἕτοιμον, διότι τοιχογραφίαι τινὲς παραγγελθεῖσαι εἰς Βιέννην δὲν εἶχον ἀφιχθῆ.

Ταῦτα μ' ἐξέπληξαν καὶ εἰς τοὺς οὕτως εἰπόντας μοι ἐνθυμοῦμαι ὅτι ἀπήντησα ὅτι ἡ ἐνέργεια μοὶ φαίνεταί πως πρωθύστερος, ὅτι ἐννοῶ Ἀκαδημίαν ἄνευ λαμπροῦ οἰκοδομήματος, οὐχὶ ὅμως καὶ τ' ἀνάπαλιν, διότι τὸ μέγαρον γίνεται δι' αὐτήν, οὐχὶ αὐτὴ διὰ τὸ μέγαρον. Ὁ πρῶτος Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος κατῴκησεν εἰς καλύβην, ὁ πρῶτος Βασιλεὺς εἰς οἰκίαν ἥτις οὐδὲ δι' ἰδιώτην θὰ ἦτο σήμερον ἐπαρκής. Ἄλλως τε, τοῖς εἶπον, ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία συνέστη τὸ πρῶτον συνερχομένη εἰς ὑπόγειά τινα καπηλεῖα, (des caveaux), ὅπερ δὲν τὴν ἐκώλυσεν ν' ἀποβῇ ἡ ἐνδοξοτέρα τῆς Εὐρώπης, οὐδὲ συνετέλεσεν εἰς τοῦτο τῶν αἰθουσῶν της ἡ πολυτέλεια.

Εἰς τὴν ἀνέγερσιν δὲ τῆς ἤδη πεπερατωμένης οἰκοδομῆς ἐδαπανήθησαν οὐ μόνον αἱ ἀπ' ἀρχῆς ὁρισθεῖσαι ἑξήκοντα μυριάδες δραχμῶν, οὐ μόνον αἱ καὶ πρὸς προικοδότησιν δοθεῖσαι τεσσαράκοντα μυριάδες, ἀλλὰ πολλαπλάσιαι τῆς ὅλης ποσότητος, ὡς ἔμαθον, χωρὶς νὰ δυνηθῶ νὰ πληροφορηθῶ ἂν οἱ εἰς τὴν μεγίστην ταύτην δαπάνην τὸν γενναῖον δωρητὴν παραπείσαντες προὐνόησαν νὰ ἐξασφαλίσωσι καὶ τὴν εἰς προικοδότησιν δοθεῖσαν ποσότητα.

Περὶ τούτου ἔχων τὰς ἀμφιβολίας μου, ἅμα ἔμαθον ὅτι σπουδαίως ἀσθενεῖ ὁ μέγας πατριώτης Σίνας, ἔσπευσα ἀμέσως εἰς Βιέννην, ἐπὶ τῇ προθέσει τοῦ νὰ προτρέψω αὐτὸν νὰ προνοήσῃ περὶ τούτου ἐν τῇ διαθήκῃ του. Ἀλλ' ἡ πρόθεσίς μου αὕτη δὲν ἦτον ἄγνωστος, καὶ οἱ ἰατροὶ —ὡς μοὶ ἐρρέθη καὶ ὡς ἐγὼ πιστεύω, κατ' ἄλλων δὲ διϊσχυρισμοὺς οἱ συμφέρον ἔχοντες νὰ μὴ περιέχῃ ἡ διαθήκη καὶ περιττὰς διατάξεις,— ἀπηγόρευσαν καὶ ἐπὶ στιγμὴν μόνον νὰ τὸν ἰδῶ. Τὰ αὐτὰ δὲ περίπου συνέβησαν καὶ ἐπὶ τοῦ θανάτου τῆς βαρονίδος.

Ἐν τούτοις ἀπὸ πολλοῦ εἶχον ἀσχοληθῆ εἰς τὰ περὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ ὀργανισμοῦ τῆς Ἀκαδημίας καὶ ἀπὸ τριάκοντα ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα σπανίως ἦλθεν ὑπουργὸς τῆς ἐκπαιδεύσεως εἰς τὰ πράγματα, χωρὶς νὰ τῷ πέμψω τὸν κανονισμὸν ὃν ἐμελέτησα καὶ συνέταξα, καθ' ὅσον μάλιστα ἡ ἵδρυσις αὐτῆς θὰ ἐτίμα, θὰ ἐδόξαζε τὸν ἱδρύσοντα ὑπουργόν, ἡ ἔλλειψις αὐτῆς θὰ ἦν παραμέλησις πολυτίμων συμφερόντων τῆς Ἑλλάδος, ἡ δ' ἀνέγερσις τοῦ καινοῦ πλουσίου οἰκοδομήματος θὰ ἦν αὐτόχρημα κατ' αὐτῆς εἰρωνεία.

Τὸν κανονισμὸν τοῦτον, ὡς συνεχῶς τὸν ἐπρότεινα, ἐπισυνάπτω ἐνταῦθα. Ὡς τριάκοντα ἔτη παρῆλθον ἐπ' αὐτοῦ μέχρι τοῦδε, οὐδεὶς ἴσως ὑπάρχει λόγος ἵνα μὴ καὶ ἄλλα τριάκοντα παρέλθωσιν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς· διὰ τοῦτο πράττων ὃ μόνον δύναμαι, τὸν δημοσιεύω, καὶ συνιστῶ αὐτὸν εἰς τοὺς ἐπιγινομένους, ἵνα, ὅτε ἐγὼ δὲν θὰ ὑπάρχω ὅπως συνηγορῶ ὑπὲρ αὐτοῦ, ἐξακολουθῶσιν ὑποστηρίζοντες, οὐχὶ μὲν ἴσως αὐτόν, ἀλλὰ τὴν ἵδρυσιν τοῦ ἐθνικοῦ καταστήματος ὃ ἀφορᾷ.

Τὸ τὴν Ἀκαδημίαν ἱδρύον νομοσχέδιον σύγκειται ἐκ 4 ἄρθρων· καὶ δύναται εἰς 2 λεπτὰ ν' ἀναγνωσθῇ καὶ εἰς 5 νὰ ψηφισθῇ. Λέγω δὲ τοῦτο, διότι ἐστὶν ἐξ ἐκείνων δι' ἃ, ὡς ἀναμφισβητήτως ἀφορῶντα τὴν τιμὴν καὶ τὰ ἀνώτατα συμφέροντα τῆς πατρίδος, δὲν ὑπάρχει συμπολιτευσις καὶ ἀντιπολίτευσις, καὶ ὃ πάντες οἱ βουλευταί, οἱ πατριωτικῶς αἰσθανόμενοι, δηλαδή, ὡς πέπεισμαι, πάντες ἀνεξαιρέτως, θέλουσι προθύμως σπεύσει νὰ ἐπιψηφίσωσιν.

Τὸ ἄρθρον 2 οὐδεμίαν ἐπιδέχεται ἔνστασιν. Μία πρώτη ἀρχὴ καὶ ἀφετηρία ἀπαιτεῖται εἰς πάντα, καὶ εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ἀρχὴ μὴ ἐπιδεχομένη ἀμφισβήτησιν καὶ τὰς πλείστας παρέ-

χουσα ἐγγυήσεις ἀμεροληψίας. Εἰς ἣν τὸ ἄρθρον ὁρίζει, δὲν ὑπάρχει κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέων, οὐδ' ἀτομικὰ συμφέροντα παρεμβαίνουσιν. Ὁ ἀνώτατος ἄρχων ἐστὶν ὁ πάντων μᾶλλον ἐπιβλέπων ἐκ περιωπῆς, οὐδὲ πρόκειται ἐνταῦθα περὶ πολιτικῆς εὐθύνης ἢ ἐνεργείας, ἀλλὰ μόνον περὶ τῆς ἄνευ ὑστεροβουλίας κυρώσεως ἐκείνων οὓς ἡ κοινὴ φήμη ἀνακηρύττει. Ὁ ἀνώτατος ἄρχων ἐστιν ἴσως ὁ μόνος οὐδὲν συμφέρον ἔχων τοῦ νὰ ἐκλέξῃ ἄλλους ἢ τοὺς κοινῶς ἀναγνωριζομένους ὡς τοὺς ἱκανωτέρους. Ὁ μέγας σκοπὸς τῆς ἐκλογῆς, ἐξασφαλιζόμενος ὑπὸ τοῦ μεγάλου προσώπου τοῦ ἐκλογέως, ἐστὶν ἐπαρκεστάτη καὶ ἡ μόνη βεβαία ἐγγύησις.

Ἀλλὰ καὶ ἄν τις ἐνίοτε, ὅπερ ἥκιστα πιθανόν, οὐχὶ ἐπιτυχὴς ὑποτεθῇ ἐκλογή, ἡ ζημία ἔσται μικρά, καθ' ὅσον ταχέως θέλει διορθοῦσθαι, τῶν λοιπῶν ἐκλογῶν γινομένων, κατὰ τὸ ἄρθρον 23 τοῦ κανονιστικοῦ διατάγματος, ὑπὸ τῶν μελῶν αὐτῶν, ἅτινα καὶ εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ὑπόληψιν ἀποβλέποντα θέλουσι προσπαθεῖ νὰ ἐκλέγωσιν ἑαυτοῖς συναδέλφους τιμῶντας αὐτοὺς μᾶλλον ἢ τὸ ἐναντίον.

Τὸ ἄρθρον 3 τοῦ νομοσχεδίου ἀναφέρεται εἰς τὰ τῆς περιουσίας τῆς Ἀκαδημίας, ἃ λεπτομερέστερον κανονίζουσι τὰ ἄρθρα 26-31 τοῦ σχεδίου τοῦ διατάγματος. Ὡς εἶπον, ἀγνοῶ ἂν ὁ μακαρίτης Σίνας πλὴν τῆς πολυδαπάνου οἰκοδομῆς ἀφῆκε καὶ ἄλλο τι διὰ τὴν Ἀκαδημίαν. Τὸ σχέδιον τοῦ Διατάγματος στηρίζεται ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ὅτι δὲν ἀφῆκε. Κατ' αὐτὸ ἡ Ἀκαδημία δὲν θέλει παράγει ἔργα ἐπιστημονικά, ἐν ὅσῳ στερεῖται πόρων, ἀλλὰ τοὐλάχιστον θέλει ὑπάρχει, καὶ τοῦτο ἔσται τὸ πρῶτον βῆμα καὶ τὸ ἀναγκαιότατον. Δι' αὐτοῦ ἡ Ἑλλὰς θέλει παύσει καθυστεροῦσα, ὡς μέχρι τοῦδε, ὑπὸ ταύτην τὴν σπουδαιοτάτην ἔποψιν, τῶν ἄλλων χριστιανικῶν ἐθνῶν τῆς Ἀνατολῆς. Ἡ Ῥωμανία κέκτηται Ἀκαδημίαν, καὶ εἶδον κατ' ἐντολὴν καὶ βραβεύσει αὐτῆς ἐκδιδομένην ὡραίαν ῥωμανικὴν μετάφρασιν τοῦ Ἡροδότου μετὰ πλουσιωτάτων σχολίων. Ἂν δὲν ἀπατῶμαι, Ἀκαδημίαν ἔχει καὶ ἡ Σερβία.

Ἡ ἔλλειψις πόρων δὲν μὲ φοβίζει· τὰς αὐτάς, καὶ ἔτι μείζονας ἐνστάσεις ἀπήντων ὅτε, πρὸ πεντήκοντα ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα, Σύμβουλος ὢν τοῦ ὑπουργείου τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, ἐπέμενον ὑπὲρ ἱδρύσεως Πανεπιστημίου, καὶ οἱ μὲν ἀντέλεγον ὅτι χρήματα, οἱ δὲ ὅτι ἄνθρωποι ἐλλείπουσιν, οἱ δέ, ἐν οἷς καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀντιβασιλείας Ἀρμανσπέργ, καὶ ὁ μακαρίτης Μανούσης, ὅτι ἡ Ἑλλὰς δὲν ἦν ἔτι ὥριμος διὰ Πανεπιστήμιον· ἀλλ' ἐπέμεινα, τὸ διάταγμα ἐξεδόθη διὰ μόνον 11 καθηγητὰς κατ' ἀρχάς. Τίς δ' ἀγνοεῖ σήμερον πόση εἶναι ἡ περιουσία του, πόσοι καὶ ὁποῖοι οἱ ἐν αὐτῷ διδάσκοντες καὶ τί τὸ πλῆθος τῶν διδασκομένων; Ἀρκεῖ νὰ γίνωνται ἐπιχειρήσεις ἀληθοῦς καὶ μεγάλης ἐθνικῆς ὠφελείας, καὶ μεγαλεπήβολος ὁμογενῶν πατριωτισμὸς δὲν ἐλλείπει ἵνα τὰς ὑποστηρίξῃ.

Ἀλλ' ὑπό τινων ἤκουσα καὶ τοῦτο ἀντιπαρατηρούμενον· «Ἡ Ἀκαδημία θέλει ἀκαδημαϊκούς. Καὶ τίνες εἰσὶ μεταξὺ ἡμῶν οἱ ἄξιοι τοῦ βαθμοῦ τούτου;» Πῶς; Μὴ ὁ Ἀσώπιος, ὁ Βάμβας, ὁ Σκαρλάτος Βυζάντιος, ὁ Φίλιππος Ἰωάννου, ὁ Μανούσης, κρίνονται αὐτῆς κατώτεροι; Θὰ μ' εἰπῶσιν ὅτι ἀναφέρω ἀποθανόντας. Ἀλλὰ διατί τοὺς ἀφήσαμεν ν' ἀποθάνωσι πρὶν στολίσωμεν διὰ τῶν ὀνομάτων των τὸ κατάστημα ὃ πρέπει νὰ γίνῃ τῆς Ἑλλάδος τὸ διανοητικὸν ἐγκαύχημα, καὶ πρὶν ἢ χαράξωσι τὴν ὁδὸν ἣν καὶ οἱ διάδοχοί των ὤφειλον νὰ βαδίσωσιν;

Τὸ κατ' ἐμὲ δ' ἀρνοῦμαι, καὶ οὐδεὶς, νομίζω, θὰ διϊσχυρισθῇ, ὅτι ὅλοι ἀπέθανον. Μή, προκειμένου περὶ ἱστορικῶν καὶ ἀρχαιολογικῶν γνώσεων, περὶ γλωσσολογίας, ἄνδρες ὡς ὁ Παπαρρηγόπουλος, ὁ Ρενιέρης, ὁ Κουμανούδης, ὁ Κόντος, ὁ Βερναρδάκης, ἐὰν ἐκαλεῖτο, περὶ πολιτικῶν θεωριῶν, ὡς ὁ Καλλιγᾶς, ὁ Σαρίπολος, ὁ Ἰ. Σοῦτσος, καὶ τόσοι ἄλλοι ἐπὶ τούτους καὶ ἄλλους κλάδους τῆς ἐπιστήμης, δὲν εἰσὶν ἱκανοὶ νὰ καταλάβωσιν ἐντίμως, οὐ μόνον παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ πανταχοῦ ἐν Εὐρώπῃ θέσεις εἰς Ἀκαδημίας;

Ὁ ξένος, ἐπισκεπτόμενος τὰς Ἀθήνας, πῶς ν' ἀπόσχῃ τῆς καταστρεπτικῆς δι' ἡμᾶς ἀντιπαραθέσεως, ὅτι ἐν μὲν τῇ ἀρχαιότητι ὁ Πλάτων καὶ οἱ ὀπαδοί του τόπον συνεδριάσεων δὲν εἶχον ἄλλον ἢ τὸν κῆπον τοῦ ἀκαδήμου, ἀλλ' ἐδόξασαν τὴν Ἑλλάδα διὰ τῶν ὑψηλῶν αὐτῶν ἐρευνῶν καὶ θεωριῶν, σήμερον δ' ἔχουσιν αἱ Ἀθῆναι ἀνάκτορα ἀκαδημαϊκά, ἀλλ' ἐν αὐτοῖς γλαῦκες μόνον οἰκοῦσι καὶ κρώζουσι; Τοιαύτας σκέψεις ἵνα προλάβω καὶ παρὰ τῷ Γερμανῷ ὃν ἐξενάγουν, τὸν ἐμάκρυνα τῆς Ἀκαδημίας, καὶ τὸν λόγον ἀπέστρεψα ἀπ' αὐτῆς.

Α. Ρ. Ραγκαβης.

ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΝ ΠΕΡΙ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

1. Ἱδρύεται ἐν Ἀθήναις, εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Σίνα ἀνεγερθὲν μέγαρον, Ἐθνικὴ Ἑλληνικὴ Ἀκαδημία, ἐκ τῶν ἐπισημοτάτων Ἑλλήνων λογίων καὶ καλλιτεχνῶν συγκειμένη, καὶ εἰς τμήματα διῃρημένη, σκοπὸν δ' ἔχουσα τὴν διὰ τῶν ἔργων τῶν μελῶν αὐτῆς, καὶ τῶν σχέσεων μετ' ἀλλοδαπῶν ἐπιστημονικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν καταστημάτων, σύμπραξιν εἰς προαγωγὴν τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων.

Καθῆκον αὐτῆς ἔσται προσέτι καὶ ἡ γνωμοδότησις πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ἐπὶ τῶν τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῆς ἀφορώντων ἀντικειμένων, ὁσάκις ζητεῖται.

2. Ἡ ἐκλογὴ τῶν μελῶν τῆς Ἀκαδημίας ἐναπόκειται εἰς αὐτὴν τὴν ἰδίαν· τὰ δὲ τέσσαρα πρῶτα μέλη ἑκάστου τμήματος θέλουσιν ἐκλεχθῆ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως διὰ διατάγματος.

3. Ἡ Ἀκαδημία, ὡς ἠθικὸν πρόσωπον, κέκτηται περιουσίαν τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Σίνα δωρηθὲν αὐτῇ μέγαρον, καὶ πᾶσαν οἱανδήποτε προικοδότησιν καὶ προσφοράν, ἣν δεχομένη δύναται νὰ διαχειρίζηται κατὰ τὰς ἰδίας ἀνάγκας.

4. Ὁ κανονισμὸς τῆς Ἀκαδημίας θέλει ὁρισθῆ διὰ Β. Διατάγματος.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

1. Ἱδρύεται ἐν Ἀθήναις, ὑπὸ τὴν ἄμεσον προστασίαν τοῦ Βασιλέως, καὶ ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Ἐθνικὴ Ἑλληνικὴ Ἀκαδημία, ἧς σκοπός ἐστιν ἡ ὑπὸ τῶν ἐπισημοτέρων λογίων καὶ καλλιτεχνῶν τοῦ ἔθνους δι' ἰδίων αὐτῶν ἔργων καὶ διὰ σχέσεων μετ' ἀλλοδαπῶν πεπαιδευμένων καὶ ἀκαδημιῶν προαγωγὴ ἐν γένει τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων, καὶ ἡ γνωμοδότησις πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, ὅταν ζητῆται, ἐπὶ τῶν τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῆς ἀφορώντων ἀντικειμένων.

2. Ἡ Ἀκαδημία περιλαμβάνει πέντε τμήματα, ἰσόβαθμα πρὸς ἄλληλα, πρυτανεύοντα δὲ κατὰ τὴν ἑπομένην σειρὰν ἕκαστον ἀνὰ ἓν ἔτος τῆς ὅλης Ἀκαδημίας.

Α'. Τὸ φιλολογικὸν ἢ καλλιλογικόν, ἰδίως τοὺς ἐξοχωτέρους τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων καὶ ποιητῶν περιλαμβάνον, καὶ τῆς καλλιεργείας καὶ τοῦ καθαρισμοῦ τῆς γλώσσης ἐπιμελούμενον. Ἔργον αὐτοῦ ἔσται καὶ ἡ σύνταξις τοῦ Νεοελληνικοῦ λεξικοῦ.

Β'. Τὸ ἱστορικόν, περὶ τὰς ἱστορικὰς καὶ ἀρχαιολογικὰς ἐπιστήμας ἀσχολούμενον.

Γ'. Τὸ φυσικομαθηματικόν τὰς φυσικὰς, μαθηματικὰς καὶ φυσικοϊστορικὰς ἐπιστήμας ἀντικείμενον ἔχον.

Δ'. Τὸ φιλοσοφικόν, ἀσχολούμενον περὶ τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὰς κοινωνικὰς ἐπιστήμας.

Ε'. Τὸ καλλιτεχνικὸν ἀντικείμενον ἔχον τὰς εἰκαστικὰς τέχνας μετὰ τῆς μουσικῆς.

3. Τὰ μέλη τῆς Ἀκαδημίας εἰσὶν ἰσόβια καὶ τριῶν κατηγοριῶν τακτικά, ἐπίτιμα καὶ ἀντεπιστέλλοντα.

4. Ὁ ἀνώτατος ἀριθμὸς τῶν τακτικῶν μελῶν ἑκάστου τμήματος ἐστὶ 15. Ἐκλέγονται δὲ ὡς τοιαῦτα μόνον ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις σταθερὰν διαμονὴν ἐχόντων, καὶ διὰ συγγραμμάτων διακριθέντων πεπαιδευμένων. Διὰ δὲ τὸ Ε'. τμῆμα καὶ οἱ ἀντὶ συγγραμμάτων καλλιτεχνικὰ ἔργα λόγου ἄξια παραγαγόντες, ἀπαιτουμένου ὅμως συγχρόνως ὅπως ὦσι καὶ ἄνδρες λόγιοι.

5. Ἐπίτιμα μέλη δύνανται νὰ ἐκλεχθῶσιν εἰς ἓν ἕκαστον τῶν τμημάτων 12 μὲν ἐξ ὁμογενῶν, 24 δ' ἐξ ἀλλογενῶν, τὰ ἔχοντα πάντα τὰ προσόντα τῶν τακτικῶν, μὴ ἐγκατεστημένα δ' ἐν Ἀθήναις. Ταῦτα ὅταν ἐπιδημῶσιν ἐν Ἀθήναις ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ παρευρίσκεσθαι εἰς τὰς συνεδριάσεις τῆς Ἀκαδημίας καὶ τῶν τμημάτων εἰς ἃ ἀνήκουσι, τοῦ ἀναγινώσκειν ἐν αὐτοῖς ἴδια ἔργα, τοῦ συζητεῖν μετὰ τῶν λοιπῶν, οὐχὶ δὲ καὶ τοῦ ψηφοφορεῖν.

Ἂν δὲ μέλος ἐπίτιμον ἐλθὸν κατοικήσῃ σταθερῶς ἐν Ἀθήναις λαμβάνει αὐτοδικαίως τὴν πρώτην τυχὸν ἐν τῷ τμήματι εἰς ὃ ἀνήκει κενουμένην θέσιν μέλους τακτικοῦ· ἐξ ἐναντίας δὲ μέλος τακτικόν, μεταθὲν ἐξ Ἀθηνῶν ἀλλαχοῦ τὴν μόνιμον διαμονὴν αὐτοῦ, θεωρεῖται ὡς ἐπίτιμον, καὶ κενωθείσης θέσεως ἐπιτίμου καταλαμβάνει ταύτην αὐτοδικαίως, θεωρούμενον ἕως τότε ὡς ὑπεράριθμον.

6. Ἀντεπιστέλλοντα δὲ μέλη εἰσὶν οἱ λόγιοι ἢ οἱ καλλιτέχναι, οὓς, εἰς ἀριθμὸν ἀόριστον, ἕκαστον τμῆμα ἐκλέγει ἵνα δι' ἀλληλογραφιῶν συντελῶσιν εἰς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ.

Οἱ ἀντεπιστέλλοντες δύνανται, ὅταν ἐπιδημῶσιν ἐν Ἀθήναις, νὰ παρευρίσκωνται εἰς τὰς συνεδριάσεις τῶν ἰδίων τμημάτων, ν' ἀναγινώσκωσιν, ἀδείᾳ τοῦ προεδρεύοντος, ἐκθέσεις, καὶ ζητούμενοι νὰ δίδωσι διασαφήσεις, οὐχὶ δὲ καὶ νὰ συζητῶσιν.

Ὁ δ' ἐπὶ δέκα ἔτη ὡς ἀντεπιστέλλων διακριθεὶς δι' ἐξόχων ὑπηρεσιῶν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, αἵτινες νὰ μαρτυρῶσι περὶ τῶν γνώσεων αὐτοῦ, δύναται νὰ ἐκλεχθῇ εἰς χηρεύουσαν θέσιν μέλους ἐπιτίμου ἢ καὶ τακτικοῦ, καίτοι μὴ ἐκπληρώσας τὸν ὅρον τῆς ἐκδόσεως συγγραμμάτων.

7. Ὁ αὐτὸς δύναται νὰ εἶναι συγχρόνως τακτικὸν ἢ ἐπίτιμον μέλος διαφόρων τμημάτων.

8. Ἕκαστον τμῆμα συνεδριάζει ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος, καθ' ἑτέραν ἡμέραν, τὸ μὲν Α'. τὴν Δευτέραν, τὸ δὲ Β'. τὴν Τρίτην, τὸ Γ'. τὴν Τετάρτην, τὸ Δ'. τὴν Πέμπτην καὶ τὸ Ε'. τὴν Παρασκευήν.

9. Εἰς τὰς συνεδριάσεις τῆς πρώτης ἑβδομάδος ἑκάστου μηνὸς οὐδεὶς ἄλλος πλὴν τῶν τακτικῶν καὶ τῶν ἐπιδημούντων ἐπιτίμων μελῶν παρευρίσκεται. Εἰσὶ δ' αὗται ἀποκλειστικῶς ὡρισμέναι διὰ τὰς ἐσωτερικὰς ὑποθέσεις καὶ τὰ οἰκονομικὰ ἑκάστου τμήματος, διὰ τὰς ἐκλογὰς μελῶν, ἀρχῶν ἢ ἐπιτροπῶν, καὶ διὰ πᾶν ζήτημα ἀφορῶν ἄτομα. Εἰς αὐτὰς δὲ προσέτι ἀναγινώσκονται καὶ αἱ ἐκθέσεις τῶν εἰσηγητῶν ἢ ἐπιτροπῶν περὶ ὑποθέσεων ἐφ' ὧν ἡ κυβέρνησις ζητεῖ τὴν κρίσιν τοῦ τμήματος. Ἡ δ' ἀπάντησις δίδεται κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς τοῦ τμήματος πλειονοψηφίας, ἀλλὰ συνοδευομένη πάντοτε καὶ ὑπὸ τῆς ἐκθέσεως τοῦ εἰσηγητοῦ.

Τὰ εἰς τὰς συνεδριάσεις ταύτας παρευρισκόμενα ἐπίτιμα μέλη δὲν ἔχουσι ψῆφον.

10. Εἰς πάσας τὰς λοιπὰς συνεδριάσεις ἔχουσιν εἴσοδον πάντα τὰ ἐπιδημοῦντα ἀντεπιστέλλοντα μέλη, ὡς καὶ πᾶς ὃν μέλος τακτικὸν ἤθελε δι' ἐκείνην τὴν συνεδρίασιν παρουσιάσει εἰς τὸν Πρόεδρον αὐτοπροσώπως ἢ διὰ γραμματίου.

Ὀφείλει δὲ θὰ παρευρίσκηται εἰς αὐτὰς πᾶν τακτικὸν μέλος, ἢ ἐγγράφως νὰ προδικαιολογήσῃ τὴν ἀπουσίαν του. Ὁ δ' ἄνευ τούτου ἀπουσιάζων καταβάλλει εἰς τὸ ταμεῖον τῆς Ἀκαδημίας τὸ ἀπουσιαστικόν, εἰς 5 δραχμὰς πρὸς τὸ παρὸν ὁριζόμενον· στερεῖται δὲ συγχρόνως καὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ, ὅταν τοῦτο θέλῃ ὑπάρξει.

Τοῦ ἀπουσιαστικοῦ εἰσὶν ἀπηλλαγμένοι οἱ ἐπὶ 25 ἔτη τακτικὰ μέλη διατελέσαντες.

11. Εἰς τὰς συνεδριάσεις ταύτας δηλοῦνται ὑπὸ τοῦ προεδρείου αἱ εἰς τὸ τμῆμα ὑποβληθεῖσαι ὑποθέ-

σεις, ἀναγινώσκεται ἡ ἐπιστημονικὴ ἀλληλογραφία καὶ παρουσιάζονται τὰ δωρηθέντα βιβλία. Προσέτι δ' ἀναγινώσκονται αἱ ἐκθέσεις τῶν ἐπιτροπῶν ἐπὶ διαγωνισμῶν, ἢ ἄλλων ἐπιστημονικῶν ζητημάτων, αἱ ὑπὸ τῶν μελῶν γινόμεναι κρίσεις βιβλίων, καὶ τὰ ὑπ' αὐτῶν, ἢ τῶν ἀντεπιστελλόντων συνταχθέντα ὑπομνήματα, ἀφ' οὗ ὅμως ἀναγγελθῶσιν ἐν προηγουμένῃ συνεδριάσει.

Δύνανται δέ, προηγουμένῃ ἀδείᾳ τοῦ προέδρου, καὶ πραγματεῖαι συνταχθεῖσαι ὑπὸ ξένων τῇ 'Ακαδημίᾳ ν' ἀναγινώσκωνται ἢ ὑπ' αὐτῶν τῶν γραψάντων ἢ ὑφ' ἑνὸς μέλους τῆς 'Ακαδημίας.

'Επὶ τῶν ὑπομνημάτων δὲ γίνονται συζητήσεις, ἀλλ' εἰς τὴν μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἐπομένην συνεδρίασιν.

Εἰς τὰς αὐτὰς δὲ συνεδριάσεις ἐκλέγονται καὶ ἐπιτροπαὶ πρὸς σκοποὺς ἐπιστημονικούς, ὅσων ἡ ἐκλογὴ δὲν συμφέρει ν' ἀναβληθῇ μέχρι τῆς πρώτης ἑβδομάδος τοῦ προσεχοῦς μηνός. Αὗται δὲ δύνανται νὰ σύγκεινται ἐξ 'Ακαδημαϊκῶν, ἢ καὶ ἐκ μελῶν ἐκτὸς τῆς 'Ακαδημίας, δεχομένων τὴν τιμὴν ταύτην.

12. Καὶ εἰς ἔκτακτον δὲ συνεδρίασιν δύναται νὰ συγκαλέσῃ ἐνίοτε διὰ κατεπειγούσας περιστάσεις τὸ τμῆμα ὁ πρόεδρος.

'Ομοίως δὲ καὶ ὁσάκις οἱ τρεῖς τοὐλάχιστον ἐκ τῶν πέντε προέδρων ἀποφασίσωσι, δύνανται νὰ συγκαλῶσι καὶ τὴν ὅλην 'Ακαδημίαν εἰς ἔκτακτον συνεδρίασιν διὰ κατεπειγούσας, αὐτὴν ἀφορώσας ὑποθέσεις. 'Η τοιαύτη συνεδρίασις δὲν εἶναι δημοσία.

13. 'Εκαστον τακτικὸν μέλος ὀφείλει τοὐλάχιστον ἅπαξ τοῦ ἔτους νὰ παρουσιάζῃ εἰς τὸ τμῆμα ἓν ἐπιστημονικὸν ὑπόμνημα ἢ ἄλλο ἀνάλογον ἔργον. 'Ο δ' ἐπὶ ὅλον ἔτος παραμελήσας τὸ καθῆκον τοῦτο ἄνευ δεδικαιολογημένης αἰτίας, ἣν τὸ τμῆμα ἐκτιμᾷ, ἀποτίει ἑκάστοτε εἰς τὸ ταμεῖον τῆς 'Ακαδημίας πρόστιμον, ὁριζόμενον πρὸς τὸ παρὸν εἰς δραχμὰς 250. Τῶν ταὐτοχρόνως παρουσιαζομένων ὁρίζεται ἡ σειρὰ τῆς ἀναγνώσεως κατὰ τὴν ἀρχαιότητα τῶν μελῶν.

Τὸ καθῆκον τοῦτο δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὸν διὰ τὰ μέλη τοῦ Ε'. τμήματος. Εἰσὶ δ' αὐτοῦ ἀπηλλαγμένοι καὶ οἱ κατὰ καιροὺς ἐν ἐνεργείᾳ πρόεδροι καὶ γραμματεῖς, οἱ εἰσηγηταὶ οἱ ὀφείλοντες ἔγγραφους ἐκθέσεις νὰ ὑποβάλλωσιν, ὡς καὶ οἱ ἐπὶ 25 συνεχῆ ἔτη διατελέσαντες τακτικὰ μέλη.

14. Αἱ ἐκλογαὶ τῶν ἀρχῶν καὶ ἐπιτροπῶν γίνονται διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας, κατὰ σχετικὴν πλειονοψηφίαν τῶν εἰς τὴν συνεδρίασιν παρόντων μελῶν.

'Επὶ ἐκλογῆς ὅμως μέλους τακτικοῦ ἢ ἐπιτίμου, ὅταν ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς πρώτης ἑβδομάδος μηνός τινος προκαλέσῃ αὐτὴν ὁ πρόεδρος, ἕκαστον μέλος δύναται νὰ προτείνῃ καὶ συστήσῃ προφορικῶς ἢ δι' ἐπιστολῆς δι' οἵων ἐγκρίνει λόγων τὸν ἴδιον ἑαυτοῦ ὑποψήφιον, οὐδεὶς δὲ δικαιοῦται ν' ἀντιτάξῃ λόγους εἰς ἀντίκρουσιν. 'Η δ' ἐκλογὴ γίνεται ἄνευ ἄλλης συζητήσεως κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίασιν τοῦ ἐπομένου μηνός, κατ' ἀπόλυτον πλειονοψηφίαν τῶν παρόντων, καὶ τῶν τὰ ψηφοδέλτια αὐτῶν πεμψάντων τακτικῶν μελῶν, ἑκάστου ὑποψηφίου ἰδίως ψηφοφορουμένου, κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν τῶν κυρίων αὐτῶν ὀνομάτων.

Πλειονοψηφησάντων δὲ διὰ θέσιν τινὰ πλειόνων τοῦ ἑνός, προτιμᾶται ὁ σχετικῶς περισσοτέρας ψήφους λαβών. 'Εν διχοψηφίᾳ δ' ἐπαναλαμβάνεται ἡ διαψήφισις, καὶ ἐν νέᾳ ἰσοψηφίᾳ νικᾷ ἡ ψῆφος τοῦ προέδρου.

'Εν ᾗ δὲ περιπτώσει οὐδεὶς ἤθελε λάβει ἀπόλυτον πλειονοψηφίαν, ἡ ψηφοφορία ἐπαναλαμβάνεται κατὰ τὸν ἑπόμενον μῆνα, καὶ οὕτω καθεξῆς· οὐδεὶς ὅμως ποτὲ ψηφοφορεῖται οὗ τὸ ὄνομα δὲν ἀνηγγέλθη πρὸ ἑνὸς μηνὸς εἰς τὸ τμῆμα.

15. 'Αμέσως δὲ μετὰ τὴν ἐκλογὴν δικαιοῦται ὁ ἐκλεχθεὶς νὰ μετέχῃ τῶν ἐργασιῶν τοῦ τμήματος· ἀλλ' ἡ ἐπίσημος παραδοχὴ αὐτοῦ γίνεται ἐν ἐπὶ τούτῳ γενικῇ καὶ δημοσίᾳ συνεδριάσει πάσης τῆς 'Ακαδημίας, συναποφασιζομένης τῆς ἐποχῆς αὐτῆς μεταξὺ τοῦ προέδρου τοῦ τμήματος καὶ τοῦ ἐκλεχθέντος.

'Εν ταύτῃ δ' ἓν μέλος τοῦ τμήματος, ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τοῦτο ὑποδειχθέν, ἐκτίθησιν ἐν πανηγυρικῷ λόγῳ τὰ προσόντα τοῦ νέου μέλους, ἐφ' ὧν στηριχθὲν τὸ τμῆμα ἐνήργησε τὴν ἐκλογὴν αὐτοῦ· ὁ δ' ἐκλεχθεὶς ἀναγινώσκει τὸν πανηγυρικὸν τοῦ προκατόχου αὐτοῦ, οὗ τὴν θέσιν κατέλαβεν.

16. 'Εκαστον τμῆμα ἐκλέγει ἐτησίως, κατὰ τὴν πρώτην ἑβδομάδα τοῦ Μαΐου, διὰ τὸ ἑπόμενον 'Ακαδημαϊκὸν ἔτος, ἐκ τῶν τακτικῶν αὐτοῦ μελῶν ἕνα Πρόεδρον, ἕνα ἀντιπρόεδρον καὶ ἕνα γραμματέα.

Δύναται δὲ νὰ διορίζῃ καὶ ἕνα γραφέα ἢ πλείονας κατὰ τὰς ἀνάγκας του. Πᾶσα δὲ ἡ 'Ακαδημία ὁμοῦ ἔχει ἕνα ἢ πλείονας κλητῆρας.

17. 'Ο Πρόεδρος προΐσταται τῶν συνεδριάσεων, διευθύνει αὐτάς, δέχεται καὶ παρουσιάζει τὰ δωρούμενα βιβλία καὶ λοιπά, δίδει τὸν λόγον εἰς τὰ μέλη, καὶ ἐπιψηφίζει (θέτει εἰς ψηφοφορίαν). 'Ο 'Αντιπρόεδρος ἀντικαθιστᾷ τὸν Πρόεδρον κωλυόμενον.

18. 'Ο δὲ γραμματεὺς ἔχει τὴν ἀλληλογραφίαν, τὴν διατήρησιν τῶν ἀρχείων καὶ τοῦ ὑλικοῦ, καὶ τὴν χρηματικὴν διαχείρησιν, ἐνεργουμένην δι' ἐνταλμάτων, ὑπογραφομένων ὑπὸ τοῦ προέδρου καὶ προσυπογραφομένων ὑπὸ τοῦ Γραμματέως, καὶ προσέτι τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ἐκδόσεων, καὶ ἰδίως τῆς τῶν μηνιαίων ἐπιστημονικῶν πρακτικῶν.

Διὰ τὴν χρηματικὴν διαχείρησιν δύναται ἐν καιρῷ, ἂν γίνῃ χρεία, νὰ διορισθῇ καὶ ἴδιος ταμίας.

19. Κατὰ τὸ τελευταῖον Σάββατον τοῦ μηνὸς Μαΐου συνέρχεται εἰς γενικὴν μὴ δημοσίαν συνεδρίασιν πᾶσα ἡ 'Ακαδημία, ὑπὸ τὸν Πρόεδρον τοῦ κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο πρυτανεύοντος τμήματος, κατὰ τὸ ἄρθρον 2, καὶ ἀναθεωρεῖ συναρμολογοῦσα τοὺς ὑπὸ τῶν τμημάτων διὰ τὸ ἑπόμενον ἔτος συνταχθέντας προϋπολογισμούς, λαμβάνουσα γνῶσιν καὶ τοῦ ἀπολογισμοῦ τοῦ λήγοντος ἔτους. Συζητεῖ δὲ καὶ πᾶσαν ἄλλην ὑπόθεσιν, ἥτις ἤθελε φανῇ γενικῶς τὰ συμφέροντα τῆς 'Ακαδημίας ἀφορῶσα.

20. Τῇ δ' ἐπαύριον, τελευταίᾳ Κυριακῇ τοῦ Μαΐου, συνέρχεται αὖθις ἡ 'Ακαδημία εἰς γενικὴν συνεδρίασιν, ἀλλὰ ταύτην δημοσίαν καὶ πανηγυρικήν, προεδρευομένην ὡς καὶ τὴν προτεραίαν, παρακαθημένων δὲ τῷ προεδρεύοντι καὶ τῶν λοιπῶν προέδρων. 'Εκτίθησι δ' ὁ προεδρεύων διὰ βραχέων τὰ ὑπὸ τῶν τμημάτων ἐντὸς τοῦ ἔτους ἐπιστημονικῶς πεπραγμένα, καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν κριθέντων διαγωνισμῶν,

καὶ ἀναγγέλλει τῶν μελλόντων τὸ ἀντικείμενον καὶ τοὺς ὅρους.

21. Τὸ 'Ακαδημαϊκὸν ἔτος ἄρχεται ἀπὸ τῆς πρώτης ἑβδομάδος τοῦ Αὐγούστου καὶ λήγει τὴν τελευταίαν ἑβδομάδα τοῦ Μαΐου· ὁ δ' 'Ιούνιος καὶ 'Ιούλιος εἰσὶ μῆνες διακοπῆς.

'Ομοίως δὲ διακοπὰς ἔχει ἡ 'Ακαδημία τὴν ἑβδομάδα τῶν Βαΐων, τὴν τῆς Διακαινησίμου καὶ τὴν τῶν Χριστουγεννῶν, ὡς καὶ τὰς διὰ διατάγματος ὡρισμένας διὰ τὰ δημόσια καταστήματα ἑορτάς.

22. 'Η 'Ακαδημία, ὡς ἠθικὸν πρόσωπον, ἔχει ἰδίαν περιουσίαν, συνισταμένην ἐκ τοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Σίνα δωρηθέντος αὐτῇ μεγάρου καὶ ἐκ τῶν χρηματικῶν ἢ ἄλλων δωρεῶν καὶ προικοδοτήσεων, ἃς ἐπιτρέπεται αὐτῇ νὰ δέχηται, προστιθεμένων καὶ τῶν προστίμων περὶ ὧν ἐν ἄρθροις 10 καὶ 13, καὶ τῶν προσόδων τῶν ἐκ τῶν δημοσιεύσεων.

'Ιδιαίτερον ταμεῖον δὲν ἔχει ἡ 'Ακαδημία, ἀλλὰ τὰ κεφάλαια καὶ εἰσοδήματα αὐτῆς κατατίθενται εἰς τὴν 'Εθνικὴν Τράπεζαν, ἢ ἄλλο πιστωτικὸν κατάστημα, καὶ μόνον τῶν τόκων αὐτῶν γίνεται χρῆσις, ἐκτὸς ἂν διά τινος ποσότητος ὁρισθῇ ῥητῶς κατ' ἄλλον τρόπον ὑπὸ τῶν δωρητῶν αὐτῶν.

Τὰς δὲ καθ' ἡμέραν εἰσπράξεις καὶ δαπάνας διαχειρίζεται ὁ Γραμματεὺς κανονίζων αὐτὰς κατὰ μῆνα μετὰ τῆς Τραπέζης, καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους δίδων τῷ διαδόχῳ αὐτοῦ ἀπολογισμὸν τῆς προσωρινῆς του διαχειρίσεως.

23. 'Οταν δ' ἀποκτήσῃ χρηματικὴν περιουσίαν ἡ 'Ακαδημία, θέλει δαπανᾷ ἐξ αὐτῆς εἰς τὰς ἰδίας ἀνάγκας κατὰ τὴν ἑπομένην σειράν, δηλαδὴ ἀρχομένη ἀπὸ τῆς δαπάνης τοῦ ἐδαφ. α'. καὶ χωροῦσα βαθμηδὸν εἰς τὸ ἑπόμενον, ἀφ' οὗ μόνον ἐπαρκέσῃ εἰς τὸ προηγούμενον.

α'. Εἰς μίσθωσιν τοῦ ἀναποφεύκτου ὑπηρετικοῦ προσωπικοῦ, ἤτοι τοῦ ἀρχικλητῆρος, καὶ μετὰ ταῦτα, καθ' ὅσον αἱ ἀνάγκαι ἀπαιτοῦσι καὶ αἱ πρόσοδοι ἐπιτρέπουσιν, ὑποκλητήρων καὶ ὑπηρετῶν, καὶ εἰς ἐπιμέλειαν τῆς οἰκοδομῆς.

β'. Εἰς μίσθωσιν ἑνὸς γραφέως, καὶ βαθμηδὸν ἑνὸς κατὰ τμῆμα (μετὰ ταῦτα δ' ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν καὶ τῶν πόρων, κατ' ἀπόφασιν τῆς ὅλης 'Ακαδημίας, ἴσως καὶ περισσοτέρων), καὶ εἰς χορηγίαν τῶν γραφικῶν ἐξόδων.

γ'. Εἰς μίσθωσιν τῶν κατὰ τμήματα Γραμματέων, ὁριζομένην κατ' ἀρχάς, μέχρις ἄλλης ἀποφάσεως, πρὸς 200 δρ. μηνιαίως δι' ἕκαστον διὰ τοὺς δέκα ἐργασίμους μῆνας.

δ'. Εἰς δημοσίευσιν 1) τῶν μηνιαίων πρακτικῶν τῶν 5 τμημάτων, ἧς ἐπιμελοῦνται οἱ Γραμματεῖς κατ' ἄρθρ. 18.

2) 'Ετησίας συλλογῆς τῶν ὑπομνημάτων τῶν τακτικῶν καὶ ἐπιτίμων μελῶν.

3). 'Ομ. ἰδιαιτέρας σειρᾶς τῶν διατριβῶν τῶν ἀντεπιστελλόντων, ὡς καὶ τῶν ξένων τῇ 'Ακαδημίᾳ, ὧν ἔργα ἀνεγνώσθησαν ἐν αὐτῇ.

ε'.) Εἰς ἐκκλησιαστικὸν ὁριζόμενον κατ' ἀρχὰς εἰς 10 δρ. διδομένας εἰς ἕκαστον τακτικὸν μέλος δι' ἑκάστην συνεδρίασιν εἰς ἣν παρευρίσκεται.

ς'. Εἰς ἀμοιβὰς διαγωνισμῶν.

ζ'. Εἰς ἔκδοσιν τῶν ἐν διαγωνισμοῖς στεφανουμένων ἔργων, ὁσάκις ἀποφασίζεται ὑπὸ τῶν τμημάτων ἐντὸς τῶν ὅρων τοῦ προϋπολογισμοῦ.

η'. Εἰς ἔκδοσιν συγγραμμάτων ὑπὸ τῆς 'Ακαδημίας συνταττομένων, οἷον τοῦ Νεοελληνικοῦ λεξικοῦ, τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐφημερίδος, κτλ. ἢ δημοσιευομένων ἢ ὑποστηριζομένων ὑπ' αὐτῆς καθ' ὃ λόγου ἀξίων, ἀλλ' ἀπαιτούντων ἐργασίαν καὶ δαπάνην ὑπερβαινούσας τὰς δυνάμεις ἀτόμου.

θ'. Εἰς εἴτι ἄλλο ἤθελον ἀποφασίζει τὰ τμήματα ἐντὸς τοῦ ὑπὸ τῆς ὅλης 'Ακαδημίας ψηφιζομένου προϋπολογισμοῦ.

24. 'Οψέποτε δ' ἤθελε σπουδαίως αὐξήσει ὁ ἀριθμὸς τῶν βιβλίων τῶν διαφόρων τμημάτων, ἡ 'Ακαδημία σύμπασα θέλει σκεφθῆ περὶ καταρτισμοῦ γενικῆς αὐτῆς βιβλιοθήκης, καὶ ἐκλογῆς καὶ μισθοδοσίας τοῦ 'Εφόρου καὶ λοιποῦ προσωπικοῦ, ὡς καὶ τῶν ἄλλων δαπανῶν τῆς διατηρήσεως αὐτῆς.

25. Διὰ τὴν δημοσίευσιν τῶν μηνιαίων πρακτικῶν (23. δ' 1.) πᾶς ὁ ὑπόμνημα ἀναγινώσκων ἐν τῇ 'Ακαδημίᾳ ὀφείλει, πρὸ τῆς ἀναγνώσεως, νὰ δίδῃ σύντομον περίληψιν αὐτοῦ εἰς τὸν γραμματέα τοῦ οἰκείου τμήματος. Γίνεται δ' ἡ δημοσίευσις ὑπὸ τὴν εὐθύνην τοῦ Γραμματέως τοῦ πρυτανεύοντος τμήματος, καὶ ἀνὰ ἓν σῶμα πέμπεται δωρεὰν εἰς πᾶν τακτικὸν καὶ ἐπίτιμον μέλος.

Τῶν δ' ἐν ἐκτάσει κατ' ἔτος δημοσιευομένων ὑπομνημάτων (23. δ'. 2) ἡ ἐκλογὴ γίνεται ὑφ' ἑκάστου τμήματος ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς πρώτης ἑβδομάδος τοῦ προσεχοῦς Αὐγούστου, καὶ ἐξ ἑκάστου τῶν ὑπομνημάτων τούτων δημοσιεύονται καὶ 25 ἰδιαίτερα ἀντίτυπα καὶ δίδονται δωρεὰν εἰς τὸν συγγραφέα, ὡς καὶ ὅσα ἄλλα ἤθελε ζητήσει αὐτὸς ἰδίᾳ δαπάνῃ.

26. 'Η ἐκλογὴ τῶν τεσσάρων πρώτων μελῶν ἑκάστου τμήματος θέλει γίνει ὑπὸ τοῦ Βασιλέως.

27. Κατὰ τὴν πρώτην ἑβδομάδα τοῦ μηνὸς τοῦ μετὰ τὸν διορισμὸν τῶν μελῶν τούτων θέλουσι συνέλθει τὰ τμήματα, ἕκαστον κατὰ τὴν ἐν τῷ ἄρθρῳ 8 ὡρισμένην αὐτῷ ἡμέραν, εἰς συνεδρίασιν, καὶ ὑπὸ τὴν προσωρινὴν προεδρείαν τοῦ καθ' ἡλικίαν πρεσβυτέρου, τὰ μέλη θέλουσι προβάλει καὶ ὑποστηρίξει, κατὰ τὸ ἄρθρον 4, ἐδαφ. 2, προτάσεις περὶ ἐκλογῆς ἑτέρων τριῶν μελῶν. Κατὰ δὲ τὴν πρώτην ἑβδομάδα τοῦ ἑπομένου μηνός, κατὰ τὰς αὐτὰς ἡμέρας, θέλει γίνεσθαι κατὰ τὸν ἐν τῷ ἄρθρῳ 14 ὁρισθέντα τρόπον ἡ ἐκλογή. 'Εν διχοψηφίᾳ δέ, ἀπορρίπτεται ὁ ὑποψήφιος μέχρι τῆς προσεχοῦς ἐκλογῆς.

"Αν δ' εἰς τμῆμά τι δὲν λάβωσι τρία μέλη τὴν δέουσαν πλειονοψηφίαν, προστίθενται εἰς αὐτὸ μόνα ὅσα τὴν λάβωσι.

28. "Ενα δὲ μῆνα μετὰ τὴν ἐκλογὴν ταύτην ἕκαστον τμῆμα θέλει ἐκλέξει τὸ γραφεῖον καὶ ἀρχίσει τὰς ἐργασίας του.

29. Κατὰ δὲ τὴν πρώτην ἑβδομάδα τοῦ ἑπομένου Αὐγούστου, τὰ παρόντα μέλη ἑκάστου οὕτως αὐξηθέντος τμήματος συνελθόντα, θέλουσιν ὁμοίως προτείνει, ἵνα μετὰ ἕνα μῆνα κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐκλέξωσιν ἕτερα πέντε μέλη, προσθήκῃ καὶ εἴτινος τυχὸν ἐλλείψαντος ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ κατὰ τὴν προλαβοῦσαν ἐκλογήν.

30. Μετὰ δὲ τὸν ἀπαρτισμὸν τῶν 12 μελῶν, τὰ ἐπίλοιπα τρία θέλουσιν ἐκλεχθῆ τὸ ἑπόμενον ἀκαδημαϊκὸν ἔτος, οὐχὶ ὅμως ὑποχρεωτικῶς, οὐδ'

ἀναγκαίως πάντα ὁμοῦ, ἀλλὰ καθ' ὅσον ἕκαστον τμῆμα ἐπὶ τῇ προτάσει τινῶν τῶν μελῶν αὐτοῦ κρίνει ὅτι ὑπάρχουσιν εἷς ἢ πλείονες λόγιοι ἢ καλλιτέχναι ἄξιοι νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν δι' ἐκλογήν.

31. Ἕκαστον τμῆμα, ἅμα καταρτισθὲν ἐξ ἑπτὰ μελῶν καὶ ὀργανισθὲν δι' ἐκλογῆς τοῦ γραφείου του, θέλει προβῇ, κατὰ τὸν ἐν ἄρθρῳ 14 διαλαμβανόμενον τρόπον, εἰς ἐκλογὴν ἐπιτίμων μελῶν, 4 μὲν ἐξ ὁμογενῶν, 8 δὲ ἐξ ἀλλογενῶν.

Κατὰ δὲ τὸ ἑπόμενον ἔτος, ἕκαστον τμῆμα, ἕνα μῆνα μετὰ τὴν συμπλήρωσιν αὐτοῦ, θέλει προεκλέξει κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ἕτερα 4 ἐπίτιμα μέλη ἐξ ὁμογενῶν, καθ' ὅσον νομίζει ὅτι ὑπάρχουσιν ἐκλεκτέοι, καὶ 8 ἐξ ἀλλογενῶν.

Ὀψέποτε δὲ συμπληροῦται ὁλόκληρος ὁ ἀριθμὸς τῶν τακτικῶν μελῶν τινος τμήματος, θέλει ἐκλέγει αὐτὸ καὶ τὰ ἐπίλοιπα 4 ὁμογενῶν ἐπίτιμα μέλη, κατὰ τὴν ἀνωτέρω ὑπόθεσιν, καὶ 8 ἀλλογενῶν.

32. Τὰ μέχρι συμπληρώσεως τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ ἐκλεγόμενα τακτικὰ μέλη θέλουσιν εἰσάγεσθαι εἰς τὴν Ἀκαδημίαν ἄνευ τῶν ἐν ἄρθρῳ 15 κανονιζομένων διατάξεων ἀναγνώσεως λόγων πανηγυρικῶν ἐκ μέρους αὐτῶν.

33. Ἀποβιώσαντος ἢ εἰς ἄλλην κατηγορίαν μετατεθέντος τακτικοῦ ἢ ἐπιτίμου μέλους, ὁ πρόεδρος ἀναγγέλλει τοῦτο εἰς τὴν πρώτην ἑβδομαδιαίαν συνεδρίασιν, καὶ εἰς τὴν μετ' αὐτὴν πρώτην μηνιαίαν γίνονται αἱ περὶ ἀντικαταστάσεως αὐτοῦ προτάσεις.

34. Παραδοχὴ ἀντεπιστέλλοντος μέλους δύναται νὰ προταθῇ ὑφ' ἑκάστου μέλους εἰς τὴν πρώτην συνεδρίασιν ἑκάστου μηνός, καὶ διαψηφίζεται κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίασιν τοῦ ἑπομένου.

35. Τὰ ποσὰ τοῦ ἀπουσιαστικοῦ, τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ, τῶν προστίμων καὶ τοῦ μισθοῦ τῶν γραμματέων δύνανται νὰ μεταβληθῶσι κατὰ πρότασιν τῆς ὅλης Ἀκαδημίας, ἐγκρινομένην διὰ Β. Διατάγματος.

Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν, τὸν ὁριζόμενον ὑπὸ τῶν ἄρθρ. 4 καὶ 5.

36. Ὁ Πρόεδρος καὶ ὁ Γραμματεὺς τοῦ ἑκάστοτε πρυτανεύοντος τμήματος εἰσὶν ἰσόβαθμοι πρὸς τὸν Πρύτανιν καὶ τὸν Γραμματέα τοῦ Πανεπιστημίου.

37. Τὰ τῷ Πανεπιστημίῳ προσηρτημένα ἐπιστημονικὰ καταστήματα ὁρίζονται καὶ εἰς χρῆσιν τῆς Ἀκαδημίας, καὶ τ' ἀνάπαλιν, τὰ τῇ Ἀκαδημίᾳ τυχὸν ἀνήκοντα ἔσονται εἰς χρῆσιν καὶ τῶν Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου.

38. Ὅσα τακτικὰ ἢ ἐπίτιμα μέλη τῆς Ἀκαδημίας θέλουσι, δικαιοῦνται νὰ διδάσκωσιν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ὡς ἐπίτιμοι καθηγηταί, ἑπόμενοι ταῖς διατάξεσι τοῦ ὑπερτάτου ἐκπαιδευτικοῦ καταστήματος.

Εἰς πᾶν μέρος διασπείρονται, ὡς ἀγγελιαφόροι, αἱ ἀρεταὶ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, εἰ καὶ οὗτοι διατρίβουσιν μακράν.

—

Ὅ,τι δήποτε ποιεῖ ὁ βασιλικὸς ὑπηρέτης, εἴτε ἀγαθόν, εἴτε κακόν, εἰς τὸν βασιλέα ἀναφέρεται, καὶ τὸν καρπὸν τῆς κακίας καὶ τῆς ἀρετῆς ὁ βασιλεὺς ἀπολαμβάνει.

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ ΤΖΙΛΦΙΛ

Διήγημα Γεωργίας Ἕλλιοτ.

Μετάφρασις Ἀριστοτέλους Π. Κουρτίδου.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον)

ΙΗ'.

Ἡ θλιβερὰ καὶ μακρὰ ἑβδομὰς ἔληξε τέλος. Ἡ δικαστικὴ ἀνάκρισις ἐξηκρίβωσε τὸν αἰφνίδιον θάνατον. Ὁ ἰατρὸς Χάρτ, ὅστις ἐγίνωσκε τὴν προγενεστέραν κατάστασιν τῆς ὑγείας τοῦ λοχαγοῦ Οὐεϊμπράου ἀπεφήνατο ὅτι ὁ θάνατος τοῦ λοχαγοῦ ἦτο πρὸ πολλοῦ ἀναπόδραστος, ἕνεκα τῆς χρονίου ἐκείνης νόσου τῆς καρδίας καὶ ὅτι ἐπῆλθεν ἐξ ἀπροσδοκήτου τινὸς συγκινήσεως. Μόνη ἡ μὶς Ἔσχερ ἐγίνωσκε τὸ αἴτιον δι' ὃ ὁ λοχαγὸς Οὐεϊμπράου εἶχε μεταβῇ εἰς τὸ δάσος τῶν Κορωνῶν, ἀλλ' οὐδὲν εἶπε περὶ τῆς Αἰκατερίνης. Ὁ Τζίλφιλ καὶ ὁ σὶρ Χριστοφόρος ἐγίνωσκον ἱκανὰ ὅπως συμπεράνωσιν ὅτι ἡ θανατώσασα τὸν λοχαγὸν σφοδρὰ συγκίνησις προῆλθεν ἐκ τῆς συνεντεύξεως, ἣν εἶχεν ὁρίσῃ εἰς τὴν νεάνιδα.

Πᾶσαι αἱ περὶ αὐτῆς ἔρευναι ἀπέβησαν μάταιαι, καθ' ὅσον μάλιστα ἀφωρμῶντο ἐκ τῆς ἰδέας ὅτι εἶχεν αὐτοχειριασθῇ. Οὐδεὶς παρετήρησε τὴν ἀπουσίαν τῶν μικρῶν ἐκείνων ἀντικειμένων, ἅτινα ἔλαβεν ἐκ τῆς ἱματιοθήκης αὐτῆς· οὐδεὶς ὑπώπτευεν ὅτι εἶχε τὴν φωτογραφίαν τοῦ λοχαγοῦ, οὐδὲ ὅτι διετήρει τὰ δωρούμενα αὐτῇ νομίσματα τῶν ἑπτὰ σεληνίων, οὐδεὶς δέ ποτε παρετήρησε ὅτι ἐφόρει ἐνώτιον ἐκ μαργαριτῶν. «Ἀπῆλθε τοῦ μεγάρου, διελογίζοντο, οὐδὲν συμπαραλαβοῦσα· ἦτο ἀδύνατον νὰ ὑπάγῃ που μακράν, διέκειτο δὲ ἐν διανοητικῇ ταραχῇ καθιστώσῃ πιθανωτάτην τὴν αὐτοκτονίαν. Τὰ πέριξ ποτάμια, πᾶν τέλμα καὶ πᾶς λάκκος ἀνηρευνήθησαν ἐπιμελῶς.»

Ὁ Μαίηναρδ διενοεῖτο ἐνίοτε ὅτι ἡ Τίνα ἀπέθανεν ἴσως ἄνευ προθέσεως αὐτοχειρίας ἐκ τοῦ ψύχους καὶ τῆς ἐξαντλήσεως· καθ' ἑκάστην λοιπὸν περιέτρεχε τὰ πέριξ δάση, ἐξετάζων τοὺς σωροὺς τῶν ξηρῶν φύλλων, ὡσεὶ ἦτο δυνατὸν τὸ προσφιλὲς ἐκεῖνο ὂν νὰ ἐνταφιασθῇ ὑπ' αὐτά. Εἶτα ἄλλη σκέψις φρικώδης ἐπῆλθεν αὐτῷ, καὶ διέτρεχεν ἐκ νέου πάντα τὰ ἀκατοίκητα δωμάτια τοῦ μεγάρου ὅπως βεβαιωθῇ, ὅτι δὲν ἔμενε κεκρυμμένη ὄπισθεν ἐπίπλου τινός, θύρας ἢ παραπετάσματος, καὶ ὅτι δὲν ἐκινδύνευε νὰ τὴν ἴδῃ, παρατηροῦσαν αὐτὸν ἀτενῶς χωρὶς νὰ τὸν βλέπῃ, μὲ ὀφθαλμοὺς παράφρονας.

Ἀλλὰ τέλος αἱ πέντε μακραὶ ἐκεῖναι νύκτες, αἱ πέντε μακραὶ ἡμέραι εἶχον παρέλθῃ· ἡ κηδεία εἶχε λήξῃ καὶ αἱ ἄμαξαι ὑπέστρεφον διὰ τοῦ δάσους. Ὅτε ἀπῆλθον, ῥάγδην κατέπιπτεν ἡ βροχή· νῦν δὲ τὰ νέφη διεσκεδάννυντο καὶ ἡλιακὴ ἀκτὶς ὑπέλαμπε διὰ τῶν βεβρεγμένων κλάδων. Ἡ ἀκτὶς ἐκείνη τοῦ ἡλίου ἔπεσεν ἐπὶ ἐφίππου ἀνθρώπου, βραδέως χωροῦντος, ὅστις ἦτο ὁ Δανιὴλ Κνότ, ὁ ἡνίοχος, ὁ πρὸ δέκα ἐτῶν συζευχθεὶς τὴν δροσερὰν Δορκάδα.

Πᾶν νέον ἐπεισόδιον διήγειρεν ἐν τῷ πνεύματι τοῦ Τζίλφιλ τὴν αὐτὴν σκέψιν· μόλις δ' ἔπεσε τὸ βλέμμα του ἐπὶ τοῦ Κνὸτ διενοήθη. «Μὴν ἔρχεται νὰ εἴπῃ τίποτε διὰ τὴν Τίναν;»

Εἶτα ἀνεμνήσθη πόσον ἡ Αἰκατερίνα ἠγάπα τὴν Δορκάδα· πάντοτε προσέφερεν αὐτῇ δῶρόν τι ὁσάκις ὁ Κνὸτ ἤρχετο εἰς τὸ μέγαρον. Μὴ προσέφυγε παρὰ τῇ Δορκάδι ἡ Τίνα; Ἀλλ' ὠλιγοψύχησεν αὖθις διαλογισθεὶς ὅτι ὁ Κνὸτ ἤρχετο ἴσως ἐπειδὴ εἶχε μάθῃ τὸν θάνατον τοῦ λοχαγοῦ Οὐεϊμπράου καὶ ἐπεθύμει νὰ μάθῃ πῶς ἐπῆλθε τὸ ἀπροσδόκητον ἐκεῖνο δυστύχημα εἰς τὸν ἄλλοτε κύριόν του.

Εὐθὺς ὡς ὁ ἱππεὺς ἔφθασεν εἰς τὸ μέγαρον ὁ Μαίηναρδ ἀνῆλθεν εἰς τὸ σπουδαστήριόν του ἐπιθυμῶν ἀλλ' ἅμα πτοούμενος νὰ καταβῇ ὅπως ὁμιλήσῃ εἰς τὸν Κνότ, ἐκ φόβου μὴ καὶ ἡ ἀσθενὴς ἐκείνη ἐλπὶς διαψευσθῇ. Ὁ παρατηρῶν τὸ πρόσωπον ἐκεῖνο, συνήθως φέρον ἔκφρασιν ἠρέμου γαλήνης, ἔβλεπε καταφανῶς ὅτι ἡ παρελθοῦσα ἑβδομὰς ἀφῆκεν ἐπ' αὐτοῦ ἴχνη βαθέα. Τὰς μὲν ἡμέρας ἐπλανᾶτο ἀκαταπαύστως, πεζὸς ἢ ἔφιππος, εἴτε αὐτὸς ἐρευνῶν, εἴτε διευθύνων τὰς ἐρεύνας τῶν ἄλλων. Τὰς δὲ νύκτας ἔμενεν ἄϋπνος, καὶ μόνον κατὰ διαλείψεις παρεδίδετο εἰς τεταραγμένον ὕπνον, καθ' ὃν ἔβλεπε νεκρὰν τὴν Αἰκατερίναν. Ἀφυπνίζετο τότε ἐν ταραχῇ καὶ ἐκ τῆς φαντασιώδους ἐκείνης ἀγωνίας μετέπιπτεν εἰς τὴν πραγματικήν, διαλογιζόμενος ὅτι οὐδέποτε θὰ ἐπανίδῃ αὐτήν. Οἱ τεφροὶ αὐτοῦ ὀφθαλμοὶ ἐφαίνοντο ἐσβεσμένοι καὶ ἀνήσυχοι, τὰ δὲ χείλη του, παχέα ἄλλοτε, ἦσαν παραδόξως συνεσφιγμένα, καὶ τὸ τέως λεῖον μέτωπον αὐτοῦ εἶχε πτυχθῇ ὑπὸ τῆς ὀδύνης. Δὲν εἶχεν ἀπολέσῃ μόνον τὴν γυναῖκα ἣν εἶχεν ἀγαπήσῃ μετὰ πάθους ἐπὶ μῆνας, ἀλλὰ τὸ ὂν ἐν ᾧ συνεκέντρωσε πᾶσαν αὐτοῦ τὴν δύναμιν τοῦ ἀγαπᾶν. Ἀπὸ ἐτῶν ἤδη ἡ Αἰκατερίνα ὑπῆρξεν ἀπαραίτητος εἰς τὸν βίον του ὡς ὁ ἀὴρ καὶ τὸ φῶς· νῦν δ' ἀπελθούσης αὐτῆς συναπῆλθε καὶ ἡ εὐτυχία ἐκ τοῦ κόσμου· ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ ὑφίσταντο ἀλλὰ τὸ θέλγητρον τοῦ βίου εἶχεν ἐξορισθῇ αὐτῶν ἀμετακλήτως.

Ἐ ᾧ διεθημάτιζε μεγάλοις βήμασι, ἤκουσε βήματα ἐν τῷ διαδρόμῳ καὶ κτύπον εἰς τὴν θύραν. Ἡ φωνή του ἔτρεμε εἰποῦσα: Ἐμπρός! ἀλλ' ὀδυνηρὸν συναίσθημα κατέλαβεν αὐτὸν ὅτε εἶδε τὸν Οὐόρεν εἰσερχόμενον μετὰ τοῦ Δανιὴλ Κνότ.

— Ὁ Κνὸτ ἦλθε, κύριε, νὰ φέρῃ εἰδήσεις διὰ τὴν μὶς Σάρτη. Καὶ ἐσκέφθηκα νὰ τὸν φέρω πρῶτα πρῶτα σὲ σᾶς.

Ὁ Τζίλφιλ ἐχώρησε πρὸς τὸν γέροντα ἡνίοχον καὶ ἔθλιψε τὴν χεῖρά του· ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐκστομίσῃ λέξιν, ἔνευσε δ' αὐτῷ νὰ καθίσῃ, ἐνῷ δ' ὁ Οὐόρεν ἀπήρχετο τοῦ δωματίου, ὁ Τζίλφιλ ἐξήταζεν ἀπλήστως τὴν στρογγύλην μορφὴν τοῦ Δανιήλ, ἀναμένων τί ἔμελλε νὰ εἴπῃ.

— Ἡ Δορκάς, κύριε, μοῦ εἶπε νὰ ἔλθω· δὲν ξέρομε καθόλου τί ἔγεινε ἐδῶ 'ς τὸν πύργο. Ἔχει μεγάλη ἀνησυχία γιὰ τὴν μὶς Σάρτη· μὲ εἶπε νὰ σελλώσω γρήγορα τὸ Μαῦρο σήμερα τὸ πρωΐ, ν' ἀφήσω τὸ ὄργωμα, καὶ νὰ ἔλθω νὰ φέρω εἴδησι 'ς τὸν σὶρ Χριστοφόρο. Ἴσως θὰ ἐμάθατε πῶς δὲν κρατοῦμε πλειὰ τὰ *Σταυρωτὰ κλειδιὰ* εἰς τὸ Σλοπιτόρ· πέθανε ἕνας θεῖός μου εἶνε τρία χρόνια τώρα, καὶ μ' ἄφηκε κληρονομιά· ἦτον ἐπιστάτης τοῦ ἱππότη Ῥάμβλε, ποῦ εἶχε τόσα ὑποστατικά· ἐπήραμε κ' ἐμεῖς ἕνα κτηματάκι ὡς σαράντα στρέμματα ἐπάνω κάτω γιατὶ ἡ Δορκὰς ἅμα μᾶς ζώσανε τὰ παιδιὰ δὲν ἤθελε πλειὰ νὰ κρατοῦμε τὸ καπηλειό. Τί εὔμορφη τοποθεσία, ἀφεντικό, καὶ τρέχει καὶ νερὸ ἀπάνω ἀπὸ τὸ σπητάκι γιὰ τὰ ζῶα!..

— Δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ, εἰπέ μου ἀμέσως τί εἰξεύρεις διὰ τὴν μὶς Σάρτη. Μὴ μοῦ λέγεις τίποτε ἄλλο τώρα.

— Ναί, κύριε, εἶπεν ὁ Κνότ, ἐπτοημένος σχεδὸν ἐκ τῆς ταραχῆς τοῦ ἐφημερίου, ἦλθε 'ς τὸ σπίτι μὲ τ' ἁμάξι τοῦ ἁμαξᾶ, τὴν τετράδη κατὰ τὴς ἐννηά. Ἡ Δορκὰς ἔτρεξε ἔξω γιατὶ ἄκουσε ποῦ στάθηκε τ' ἁμάξι, καὶ ἡ μὶς Σάρτη ἀγκάλιασε τὸ λαιμὸ τῆς Δορκάδος λέγοντας· «Πάρτε με, ἀφῆστε με νὰ ἔλθω μέσα!» Καὶ ἔπεσε σὰν λιγοθυμισμένη. Τότε ἡ Δορκὰς μ' ἐφώναξε, ἐβγῆκα ἔξω γρήγορα, κ' ἐπῆγα τὸ κορίτσι 'ς τὸ σπίτι καὶ ἦρθε σὲ λίγο 'ς τὰ σύγκαλά της· καὶ ἡ Δορκὰς τῆς ἔδωκε νὰ πίῃ μιὰ κουταλιὰ ρῶμι· ἔχομε ἕνα ρῶμι πρώτης, ποῦ τὸ φέραμε ἀπ' τὰ *Σταυρωτὰ κλειδιά*, καὶ ἡ Δορκὰς δὲν δίνει κανενός. Λέγει πῶς τὸ κρατεῖ γιὰ καμμιὰ ἀρρώστια· μὰ γὼ θαρρῶ πῶς εἶνε ἁμαρτία νὰ πιῇ κανεὶς τέτοιο ρῶμι, τὴν ὥρα ποῦ τὸ στόμα δὲν καταλαβαίνει καθόλου· τότε ἡ ὥρα δὲν εἶνε γιὰ ρῶμι, εἶνε γιὰ ἰατρικό. Ὡς τόσο ἡ Δορκὰς τὴν ἐπλάγιασε στὸ κρεββάτι· καὶ τὸ καϋμένο τὸ κορίτσι ἔμεινε ξαπλωμένο σὰν πεθαμένο· δὲν μιλεῖ καὶ μόνο κάπου πίνει μιὰ σταλιὰ ζωμί, ὕστερα ἀπὸ πολλὰ παρακάλια. Ἀρχίσαμεν νὰ φοβώμασθε· δὲν εἰξεύραμε γιατὶ ἔφυγε ἀπὸ τὸν πύργο. Ἡ Δορκὰς φοβᾶται μὴν

ἔγεινε κανένα δυστύχημα. Γι' αὐτὸ σήμερα τὸ πρωὶ μ' ἐπαραζάλισε τόσο ποῦ ἀφῆκα τὴ δουλειά μου κ' ἦρθα νὰ ἴδω τί γίνεται, κ' ἔτσι ἔτρεξα εἴκοσι μίλια μὲ τὸ Μαῦρο, ποῦ θαρρῶντας, ὁ κουτός, ποῦ ὤργωνε ὁλοένα, ἐγυρνοῦσε σὲ κάθε τριάντα πατήματα, 'σὰν νὰ εἶχε φθάσῃ 'ς τὴν ἄκρη τοῦ αὐλακιοῦ. Ἡὖρα τὸ διάβολό μου μ' αὐτὸ τὸ ἄλογο σήμερα, κύριε Τζίλφιλ.

— Ὁ Θεὸς νὰ σ' εὐλογήσῃ διότι ἦλθες Κνότ, εἶπεν ὁ Τζίλφιλ θλίβων καὶ αὖθις τὴν χεῖρα τοῦ γέροντος ἡνιόχου. Τώρα κατέβα νὰ πάρῃς κἄτι τι καὶ νὰ ξεκουρασθῇς· ἀπόψε θὰ μείνῃς ἐδῶ· σὲ 'λίγο θὰ ἔρθω νὰ σ' ἐρωτήσω ποιὸς δρόμος εἶνε ὁ συντομώτερος διὰ νὰ ὑπάγω εἰς τὸ σπίτι σου. Θὰ ξεκινήσω ἀμέσως μὲ τὸ ἄλογο, ἀφ' οὗ ὁμιλήσω ὀλίγον μὲ τὸν σὶρ Χριστοφόρον.

Μετὰ μίαν ὥραν ὁ Τζίλφιλ ἐκάλπαζε ἐπὶ ρωμαλέας φορβάδος πρὸς τὸ τελματῶδες χωρίον Κουάλαμ, ἀπέχον πέντε μίλλια τοῦ Σλόπιτορ. Ἠσθάνθη διασκεδαννυμένην πως τὴν μελαγχολίαν του βλέπων τὸν μεταμεσημβρινὸν ἥλιον, ἠσθάνθη εὐχαρίστησίν τινα βλέπων φεύγοντα ἑκατέρωθεν τὰ δένδρα ἐν ᾧ ὁ ἵππος αὐτοῦ ἤλαυνεν ἀπὸ ρυτῆρος συρίζοντος τοῦ ἀνέμου ἐκ τοῦ ταχέος αὐτοῦ δρόμου.

Ἡ Αἰκατερίνα δὲν εἶχεν ἀποθάνῃ· τὴν εἶχεν ἀνεύρῃ· διὰ τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς ἀφοσιώσεώς του θὰ κατώρθου νὰ τὴν ἀνακαλέσῃ εἰς τὴν ζωὴν καὶ εἰς τὴν εὐτυχίαν. Μετὰ τὴν πλήρη ἀπελπισίας ἑβδομάδα ἐκείνην, οὕτω σφοδρὰ ἐπῆλθεν ἡ ἀντίδρασις ὥστε αἱ ἐλπίδες αὐτοῦ ἀνεπτερώθησαν εἰς τὸ ὕψιστον αὐτῶν σημεῖον. Ἡ Αἰκατερίνα θὰ τὸν ἐδέχετο, θὰ ἦτο ἰδική του. Διήνυσαν τὴν θλιβερὰν καὶ ἀπέλπιδα ἐκείνην ὁδὸν ὅπως κατανοήσῃ αὕτη τὸ μέγεθος τοῦ ἔρωτός του. Πῶς θὰ τὸ ἠγάπα τὸ μελανόφθαλμον πτηνόν του, τὸ γλυκύφωνον, ὅπερ ἐκελάδει τόσον μελωδικὰ τὸν ἔρωτα; Εἰς αὐτὸν θὰ προσέφευγε, καὶ τὸ δυστυχὲς στῆθός του τὸ τετραυματισμένον, θὰ ἦτο τοῦ λοιποῦ ἐν ἀσφαλείᾳ. Ἐν τῷ ἔρωτι ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ πιστοῦ ἐνυπάρχει εἶδός τι μητρικῆς ἀγάπης· ἀνταυγάζει τὰς ἀκτῖνας τῆς μητρικῆς στοργῆς αἵτινες ἐθέρμαινον αὐτόν, ὅτε ἐκάθητο ἐπὶ τῶν γονάτων τῆς μητρός του.

Περὶ τὸ λυκόφως, εἰσῆλθεν εἰς τὸ χωρίον Κουάλαμ, ἐρωτήσας ἐν τῷ γεωργόν τινα ὑποστρέφοντα ἐκ τοῦ ἀγροῦ του ποῦ ἔκειτο ὁ οἰκίσκος τοῦ Κνότ ἔμαθεν ὅτι παρέκειτο τῇ ἐκκλησίᾳ, οὗ τὸ εὐρὺ κωδωνοστάσιον ἐφαίνετο μακρόθεν κισσόστεπτον. Τὸ γνώρισμα τοῦτο καθίστα εὐχερεστέραν τὴν ἀνεύρεσιν τοῦ θελκτικοῦ οἰκίσκου ὃν περιέγραψεν ὁ Κνότ.

Μόλις ἔφθασεν εἰς τὴν αὔλειον θύραν τοῦ ἱπποστασίου ὁ Τζίλφιλ, ἑννεακετὲς παιδίον λινόδη ἔχον τὴν κόμην, ἔδραμεν εἰς συνάντησιν αὐτοῦ. Παρευθὺς ἡ Δορκὰς κατῆλθεν εἰς τὴν θύραν, κρατοῦσα ἐν τῇ ἀγκάλῃ εὔσαρκον νήπιον ἔκπληκτα περιάγον βλέμματα.

— Ὁ κύριος Τζίλφιλ; εἶπεν ἡ Δορκὰς εὐσεβάστως ὑποκλινομένη, ἐν ᾧ ὁ Μαίηναρδ ἐχώρει διὰ τῆς αὐλῆς ἀφ' οὗ προσέδεσε τὸν ἵππον του.

— Ναί, Δορκάς, ἐμεγάλωσα πολὺ καὶ δὲν μὲ γνωρίζετε. Πῶς εἶνε ἡ μὶς Σάρτη;

— Ἀπαράλλακτα ὅπως σᾶς εἶπεν ὁ Δανιήλ, κύριε· διότι θαρρῶ ὅτι ἔρχεσθε ἀπὸ τὸν πύργο, ἂν καὶ ἤρθατε τόσον γρήγορα.

— Ναί, ὁ Δανιὴλ ἦλθεν εἰς τὸν πύργο εἰς τὴν μίαν, κ' ἐγὼ ἀνεχώρησα ὅσο γρηγορώτερα εἰμπόρεσα. Δὲν πιστεύω νὰ εἶνε χειρότερα.

— Καθόλου δὲν ἄλλαξε οὔτε εἰς τὸ καλλίτερον οὔτε εἰς τὸ χειρότερον. Ὁρίστε μέσα σᾶς παρακαλῶ. Εἶνε 'ς τὸ κρεββάτι, δὲν προσέχει σὲ τίποτε, καὶ μὲ κυττάζει ἔτσι παράξενα σὰν νὰ μὴ μὲ γνωρίζῃ. Τί τρέχει, κύριε Τζίλφιλ; Διατί ἔφυγε ἀπὸ τὸν πύργο; Πῶς εἶνε ἡ μιλαίδη καὶ ὁ κύριος;

— Εἶνε καταλυπημένος, Δορκάς. Ὁ λοχαγὸς Οὐεϊμπράου, ὁ ἀνεψιὸς τοῦ σὶρ Χριστοφόρου, ἀπέθανεν ἔξαφνα. Ἡ μὶς Σάρτη τὸν εὑρῆκε ἐξαπλωμένον νεκρὸν καὶ νομίζω ὅτι αὐτὸς ὁ τρόμος ἐτάραξε τὸ πνεῦμά της.

— Ἀλήθεια! Ἐκεῖνο τὸ εὔμορφο παληκάρι, ποῦ ἤθελε νὰ κληρονομήσῃ τὸν λόρδο; ὅπως μοῦ εἶπε ὁ Δανιήλ. Θυμοῦμαι ποῦ τὸν εἶδα μιὰ φορὰ εἰς τὸν πύργο, ὅταν ἤτανε μικρὸ παιδί. Ὁ σὶρ Χριστοφόρος καὶ ἡ μιλαίδη θὰ εἶνε φαρμακωμένοι ἀπὸ τὴν λύπην. Μὰ καὶ ἡ καϋμένη ἡ Τίνα!.. Τὸν εὑρῆκε ἔξαφνα χάμου πεθαμένον!.. Ἀλήθεια, ἀλήθεια;

Ἡ Δορκὰς ὡδήγησε τὸν Τζίλφιλ εἰς τὸ μαγειρεῖον· τὸ πῦρ ἀντανεκλᾶτο ἐπὶ ἀπαστραπτούσης σειρᾶς πινακίων καὶ κασσιτερίνων τρυβλίων· αἱ ἐλάτινοι τράπεζαι, δι' ἄμμου τετριμμέναι, ἔλαμπον ἐκ καθαριότητος· ἔν τινι γωνίᾳ τῆς ἑστίας εὑρίσκετο ἡ ἁλατοθήκη, καὶ τρίπους ἕδρα εἰς τὴν ἑτέραν πλευράν· οἱ τοῖχοι διεκοσμοῦντο ὑπὸ τεμαχίων χοιρείου λίπους καὶ ἡ ὀροφὴ ὑπὸ τῶν ἀνηρτημένων χοιρομηρίων.

— Καθήσετε, κύριε, σᾶς παρακαλῶ, εἶπεν ἡ Δορκὰς προτείνουσα τὴν τρίπουν ἕδραν· πρέπει νὰ πάρετε κἄτι τι ὕστερα ἀπὸ τόσο δρόμο. Ἔλα, Βέκη, ἔλα νὰ πάρῃς τὸ μωρό.

Ἡ ἐρυθροπάρειος Βέκη προσῆλθε καὶ παρέλαβε τὸ παιδίον.

— Τί θέλετε νὰ πάρετε; Τί νὰ σᾶς δώσω; Νὰ σᾶς τηγανίσω μία φετίτσα λαρδί; ἔχω καὶ τσάϊ ἢ μὴ σᾶς ἀρέσει καλλίτερα νερὸ καὶ ῥῶμι; Εἰξεύρω πῶς ἐδῶ 'ς τὸ πτωχικό μας δὲν ἔχομε τίποτε ἀπ' ἐκεῖνα ποῦ συνηθᾶτε νὰ τρώγετε καὶ νὰ πίνετε· ἀλλὰ πρέπει νὰ πάρετε ἀπὸ τὰ βρισκούμενα, καὶ θὰ εὐχαριστηθῶ πολύ, κύριε Τζίλφιλ.

— Σᾶς εὐχαριστῶ, Δορκάς· δὲν εἰμπορῶ νὰ πάρω τίποτε. Οὔτε πεινῶ οὔτε διψῶ.

Ἂς ὁμιλήσωμεν διὰ τὴν Τίναν· δὲν ὡμίλησε διόλου;

— Ὄχι, ἀφ' οὗ μοῦ εἶπε «Καλή μου Δορκάς, πάρε με 'ς τὸ σπίτι σου!» ἐλιγοθύμησε καὶ ἀπὸ τότε δὲν ἄνοιξε τὸ στόμα της. Μόλις τὴν καταφέρνω νὰ φάγῃ μιὰ σταλιά· μὰ δὲν εἶνε 'ς τὰ καλά του τὸ κορίτσι. Κάποτε παίρνω μαζί μου τὴν Βέσση—ταῦτα δ' εἰποῦσα ἡ Δορκὰς ἀνήγειρεν ἐπὶ τὰ γόνατά της τριετὲς κοράσιον βοστρυχωτὴν ἔχον κόμην, ὅπερ συνέστρεφε ἄκρον τι τῆς ποδιᾶς τῆς μητρός του, καὶ παρετήρει τὸν ἄγνωστον κύριον δι' ὀφθαλμῶν ἐκπλήκτων —οἱ ἄνθρωποι κυττάζουν τὰ μικρὰ παιδιὰ ὅταν δὲν ἔχουνε νοῦ νὰ κυττάξουν ἄλλο τίποτε. Κι' ἐπήγαμε κι' ἐμαζεύσαμε ἀπὸ τὸν κῆπο ὡραῖα λουλούδια, καὶ ἡ Βέσση τὰ ἐκρατοῦσε εἰς τὰ χέρια της καὶ τ' ἀφῆκε ἐπάνω 'ς τὸ κρεββάτι. Εἴξευρα πόσο τ' ἀγαποῦσε τὰ λουλούδια ἡ Τίνα ὅταν ἤτανε μικρή. Μὰ γύρισε καὶ εἶδε τὴν Βέσση, τὰ λουλούδια καὶ σὰν νὰ μὴ τἄβλεπε. Ραγίζεται ἡ καρδιὰ τοῦ ἀνθρώπου ὅταν βλέπῃ τὰ 'μάτια της· θαρρῶ πῶς ἔγειναν ἀκόμη μεγαλείτερα. 'μοιάζουν μὲ τὰ μάτια τοῦ καϋμένου μου τοῦ μωροῦ, ὅταν ἔγεινε πετσὶ καὶ κόκκαλο πρὶν νὰ πεθάνῃ. Καὶ τὰ χεράκια της, νὰ τὰ ἰδῆτε μιὰ φορά! Μὰ ἐλπίζω τώρα ποῦ ἦλθατε νὰ καλλιτερεύσῃ.

Ὁ Μαίηναρδ εἶχεν ὁμοίως τὴν ἐλπίδα ταύτην, ἀλλ' ἠσθάνετο τὴν ὁμίχλην τοῦ φόβου πυκνουμένην περὶ αὐτόν, μετὰ τὸ φαιδρὸν ἡλιακὸν φῶς καὶ τὸ θάρρος, ἅτινα ἐνίσχυσαν τὴν καρδίαν του, ἀφ' ἧς στιγμῆς ἔμαθεν ὅτι ἔζη ἡ Αἰκατερίνα. Ἤδη κατέλαβεν αὐτὸν ἡ ὑπόνοια ὅτι τὸ πνεῦμα καὶ τὸ σῶμα τῆς Τίνας δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ συνέλθωσιν ἐκ τοῦ κλονισμοῦ ὃν ὑπέστησαν, καὶ ὅτι τὸ νῆμα τῆς ζωῆς της ἦτο ἴσως εἰς τὸ πέρας του.

— Πηγαίνετε, Δορκάς, πηγαίνετε νὰ ἰδῆτε, πῶς εἶνε· ἀλλὰ μὴν τῆς εἰπῆτε ὅτι εἶμαι ἐδῶ. Ἴσως θὰ εἶνε καλλίτερα νὰ περιμένω ὡς αὔριον διὰ νὰ τὴν ἴδω, ἂν καὶ θὰ εἶνε πολὺ σκληρὸν νὰ περάσω ὅλην τὴν νύκτα χωρὶς νὰ τὴν ἴδω.

Ἡ Δορκὰς ἀπέθηκε χαμαὶ τὴν μικρὰν Βέσσην καὶ ἐξῆλθε. Τὰ ἄλλα τρία παιδία συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ ἑπταετοῦς μικροῦ Κνότ ἵσταντο ἐνώπιον τοῦ Τζίλφιλ καὶ ἐξήταζον αὐτὸν μετὰ πλείονος δειλίας νῦν ὅτε δὲν ἦτο ἐκεῖ ἡ μήτηρ των. Ὁ Τζίλφιλ εἵλκυσε πρὸς ἑαυτὸν τὴν Βέσσην καὶ ἐκάθισε αὐτὴν ἐπὶ τῶν γονάτων του. Τὸ κοράσιον ἀπώθισε τοὺς ξανθοὺς βοστρύχους ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του, ἀνυψῶσαν δ' αὐτοὺς ἐπὶ τὸν Τζίλφιλ εἶπε:

— Ἔρχεσαι νὰ ἰδῇς τὴν κυρία: Θὰ τὴν κάμῃς νὰ 'μιλήσῃ; τί θὰ τὴν κάμῃς; θὰ τὴν φιλήσῃς;

— Θέλεις νὰ σὲ φιλοῦν ἐσένα, Βέσση;

— Ὄχι, εἶπεν ἡ Βέσση, ταπεινώσασα παρευθὺς τὴν κεφαλὴν ὅπως ἀποφύγῃ τὸ φίλημα.

— Ἔχομε δύο σκυλάκια, εἶπεν ὁ ἑπταετὴς Κνότ, λαβὼν θάρρος ἐκ τῆς γλυκύτητος τοῦ τρόπου τοῦ ἀγνώστου. Τὸ ἕνα ἔχει ἄσπραις βούλαις· θέλεις νὰ τὰ ἰδῇς;

— Ναί, δεῖξέ μού τα.

Ὁ μικρὸς Κνὸτ ἐξῆλθε δρομαίως καὶ μετ' ὀλίγον ἐπανῆλθε κρατῶν δύο κυνάρια τυφλὰ ἀκόμη παρακολουθούμενα ὑπὸ τῆς ἀνησύχου μητρός των· ζωηρὰ δὲ σκηνὴ ἤρχισεν ἄχρις οὗ μετ' ὀλίγον ἐπανῆλθεν ἡ Δορκάς.

— Καμμιὰ διαφορά· θαρρῶ πῶς δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ προσμένετε. Εἶνε πολὺ ἥσυχη ὅπως πάντα. Ἄναψα τὰ δύο κηριὰ 'ς τὴν κάμαρα γιὰ νὰ 'μπορέσῃ νὰ σᾶς ἰδῇ. Γιὰ τὴν κάμαρα νὰ μᾶς συμπαθᾶτε, δὲν εἶνε σὰν ἐκείναις ποῦ ξέρετε.

Ὁ Τζίλφιλ ἐποίησε σιγηλὸν συγκαταθέσεως νεῦμα καὶ ἀνηγέρθη ὅπως τὴν παρακολουθήσῃ εἰς τὸν ἄνω ὄροφον. Εἰσῆλθον διὰ τῆς πρώτης θύρας, τῶν βημάτων αὐτῶν ἐλαφρῶς κροτούντων ἐπὶ τοῦ ἀσβεστοχρίστου ἐδάφους· Τὸ περίβλημα τῆς κλίνης ἦτο καταπεπετασμένον πρὸς τὴν κεφαλήν, ἡ δὲ Δορκὰς ἀπέθηκε πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο τὸ φῶς ὅπως μὴ πέσῃ ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς Αἰκατερίνης Ἡ Δορκὰς ἀνοίξασα τὴν θύραν εἶπε χαμηλοφώνως:

— Τὸ καλλίτερον εἶνε νὰ σᾶς ἀφήσω μόνον.

Ὁ Τζίλφιλ ἔνευσε καταφατικῶς καὶ ἐχώρησεν εἰς τὴν κλίνην. Ἡ κατακεκλιμένη Αἰκατερίνα εἶχε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐστραμμένους εἰς τὸν τοῖχον καὶ ἐφαίνετο μὴ ἐννοήσασα ὅτι εἰσῆλθέ τις. Οἱ ὀφθαλμοί της, ὡς εἶχεν εἴπῃ ἡ Δορκάς, ἦσαν ὑπέρποτε μεγάλοι, ἴσως διότι τὸ πρόσωπόν της εἶχε καταστῇ ὠχρότερον καὶ ἰσχνότερον, καὶ ἡ κόμη αὐτῆς ἦτο ἀναδεδεμένη ὀπίσω ὑπὸ κεκρύφαλον τῆς Δορκάδος. Αἱ μικραὶ χεῖρες, νωχελῶς ἐπὶ τοῦ ἐφαπλώματος ἀφειμέναι, ἦσαν κάτισχνοι. Ἡ Τίνα ἐφαίνετο νεαρωτέρα τοῦ πραγματικοῦ, ὁ δὲ βλέπων τὰς χεῖρας ἐκείνας καὶ τὸ πρόσωπον θὰ ἔλεγεν ὅτι ἀνῆκον εἰς δωδεκαέτιδα κόρην, ὑπὸ βαρέος δεινοπαθήματος πληγεῖσαν.

Ὅτε ὁ Τζίλφιλ προὐχώρησε καὶ ἔστη κατέναντι αὐτῆς, τὸ φῶς διεχύθη ἐπὶ τῆς μορφῆς αὐτοῦ· ἐλαφρὰ ἔκφρασις ἐκπλήξεως ἐφάνη ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς τῆς Αἰκατερίνης. Ἠτένισεν ἐπ' αὐτὸν στιγμάς τινας, εἶτα ἀνήγειρε τὴν χεῖρα ὅπως τῷ νεύσῃ νὰ κύψῃ πρὸς αὐτὴν καὶ ἐψιθύρισε: «Μαίηναρδ.»

Ὁ Τζίλφιλ ἐκάθησεν ἐπὶ τῆς κλίνης καὶ ἔκυψεν ἐπ' αὐτῆς.

— Μαίηναρδ, ἐψιθύρισεν αὖθις ἡ Τίνα, εἴδατε τὸ ἐγχειρίδιον;

— Ναί, εἶπεν οὗτος, τὸ εὗρῆκα εἰς τὸ φόρεμά σας καὶ τὸ ἔβαλα εἰς τὴν θέσιν του.

Ἔλαβε τὴν χεῖρά της ἐν ταῖς ἰδικαῖς του, καὶ ἔθλιψεν αὐτήν, ἀναμένων τί θὰ τῷ εἴπῃ μετὰ ταῦτα. Ἡ καρδία του τοιαύτην εὐγνωμοσύνην ᾐσθάνετο διότι τὸν ἀνεγνώρισε ὥστε μόλις κατώρθωσε νὰ καταστείλῃ τοὺς λυγμούς του. Μετ' ὀλίγον οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς Αἰκατερίνης ἐγένοντο γλυκύτεροι καὶ τὸ βλέμμα αὐτῶν ἧττον ἀτενές. Τὰ δάκρυα συνεσωρεύοντο βραδέως καὶ κατέβρεχον φλογερὰ τὰς παρειάς της. Ἡ καρδία της ἀνεκουφίζετο ἐκ τοῦ μακροχρονίου βάρους. Εἶτα ἐπῆλθον οἱ σφοδροὶ λυγμοί· ὑπὲρ τὴν ὥραν δὲ ἔμεινεν ἄναυδος, ἐν ᾧ ἡ βαρεῖα αὐτῆς ὀδύνη ἐξητμίζετο κατὰ μικρόν. Πόσον πολύτιμα ἐφαίνοντο τὰ δάκρυα ἐκεῖνα εἰς τὸν Μαίηναρδ, ὅστις ἐπὶ τόσας ἡμέρας ἔφριττεν ἔχων ἀδιαπτώτως ἐνώπιον αὐτοῦ τὴν εἰκόνα τῆς Τίνας ἐξακοντιζούσης ἐπ' αὐτοῦ ξηρὸν παραφροσύνης βλέμμα!

Οἱ λυγμοὶ κατέπαυσαν μετ' ὀλίγον· ἡ Τίνα ἤρξατο ἀναπνέουσα ἠρέμα κεκλεισμένους ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμούς. Ὁ Μαίηναρδ ἐκάθητο οὐδόλως ἀνησυχῶν περὶ τῆς παρόδου τῶν ὡρῶν. Ἀλλὰ περὶ τὴν δεκάτην ὥραν, ἡ Δορκάς, ἀνυπομονοῦσα νὰ μάθῃ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐπισκέψεως, εἰσῆλθε ἀκροποδητεὶ βαδίζουσα. Ὁ Τζίλφιλ χωρὶς νὰ μετακινηθῇ εἶπεν αὐτῇ κρυφίως νὰ φέρῃ ἄλλα κηρία, νὰ παραγγείλῃ τὸν ὑπηρέτην νὰ φροντίσῃ διὰ τὸ ἄλογόν του, νὰ ὑπάγῃ νὰ κοιμηθῇ, ὅτι μεγάλη μεταβολὴ ἐπῆλθεν εἰς τὴν Αἰκατερίναν, καὶ ὅτι θὰ ἀγρυπνήσῃ αὐτὸς πλησίον της.

Μετ' ὀλίγον τὰ χείλη τῆς ἀσθενοῦς ἐκινήθησαν· «Μαίηναρδ» ἐψιθύρισε καὶ πάλιν.

Ὁ Τζίλφιλ ἔκυψεν ἐπ' αὐτῆς, ἡ δ' ἀσθενὴς ἐξηκολούθησε·

— Εἰξεύρετε πόσον κακὴ ἤμουν τότε; εἰξεύρετε τί ἤθελα νὰ τὸ κάμω τὸ ἐγχειρίδιον;

— Μήπως ἠθέλατε νὰ σκοτωθῆτε, Τίνα;

Αὕτη ἔσεισε τὴν κεφαλήν, εἶτα δ' ἀπέμεινεν ἐπὶ στιγμάς τινας σιγῶσα. Τέλος ἀσκαρδαμυκτεὶ προσβλέψασα αὐτὸν ἐψιθύρισε·

— Νὰ *τὸν* σκοτώσω.

— Τίνα, ἀγαπητή μου Τίνα, ποτὲ δὲν θὰ τὸ ἐκάμνατε αὐτὸ τὸ πρᾶγμα. Ὁ Θεὸς βλέπει τὴν καρδίαν σας. Εἰξεύρει ὅτι δὲν εἰμπορεῖτε νὰ κάμετε κακὸν εἰς κανένα. Ἐπιβλέπει τὰ πλάσματά του καὶ δὲν τ' ἀφίνει νὰ ἐκτελέσουν πράξεις διὰ τὰς ὁποίας θὰ μετανοήσουν σκληρῶς. Ἡ σκέψις αὐτὴ ἦτο παροδικὴ ὀργὴ μιᾶς στιγμῆς καὶ ὁ Θεὸς σᾶς συγχωρεῖ.

[Ἕπεται τὸ τέλος.]

ΚΡΗΤΗ ΚΑΙ ΚΡΗΤΕΣ

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον].

Η'.

Ἡ πεδιὰς τῶν Χανίων, ἀφ' οἵας δήποτε ἀπόψεως καὶ ἂν ἐρευνηθῇ, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς μικρόν τι τμῆμα ποιητικῶν Ἠλυσίων λησμονηθὲν ἐκ παραδρομῆς ἐν τῇ γῇ. Καθόσον ἐβραχύνετο ὁ χρόνος τῆς ἐν Κρήτῃ διατριβῆς μου, κατὰ τοσοῦτον ἐχώρει αὐξανόμενος ὁ πόθος τῆς ἀπολαύσεως τῆς τοπογραφίας ἐκείνης ἐν ᾗ, ἀναλόγως ἡρμοσμένην, ἔβλεπέ τις φύσιν ἥμερον καὶ ἀγρίαν, καλλιέργειαν ἀνθρωπίνην καὶ βλάστησιν αὐτοφυᾶ, κήπους καὶ δρυμούς, ὄρη καὶ πεδία, φυτείας ποικίλας καὶ τὴν ἀτρύγετον θάλασσαν. Ἐγευόμην προκαταβολικῶς τὸ βαθὺ αἴσθημα τῆς μελαγχολίας, ὅπερ κατενόουν ὅτι θὰ ἐνέσκηπτεν ἐπ' ἐμέ, εὐθὺς ὡς κατελίμπανον τὸ ἀγαπητὸν ἔδαφος τῆς Κρήτης. Ἡ θέα τῶν ὀρέων της εἶχε διεγείρει ἐν ἐμοὶ τὰς ληθαργούσας ἀναμνήσεις, τὰς πρὸς τὴν γῆν ἐκείνην συνδεομένας, ἀπὸ τῶν χαλκασπίδων Κορυβάντων, ἄχρι τῶν σημερινῶν χρόνων καὶ περιπετειῶν. Ὀλίγαι χῶραι δύνανται νὰ φθάσωσι τὴν Κρήτην ὡς πρὸς τὴν φυσικήν, τὴν μυθολογικὴν καὶ τὴν ἱστορικὴν καλλονήν. Ὁ ὑψιβρεμέτης Κρονίδης ἐταρτάρωσεν ἐκεῖ τοὺς Τιτᾶνας στασιαστάς. Ἦτο ἐκείνη ἡ πρώτη ἐν Κρήτῃ κατασταλεῖσα, καὶ ἐν τῷ αἵματι ἀποπνιγεῖσα ἐπανάστασις τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ, καὶ ὁ Ζεὺς ὁ πρῶτος τύραννος καθ' οὗ ἄφοβοι ἠγέρθησαν οἱ Τιτᾶνες καὶ οἱ Γίγαντες Κρῆτες. Παρατηρήσεως ἄξιον εἶναι, ὅτι εὐθὺς ὡς ἐσημειώθη ἐν Κρήτῃ ἡ εἰς τὰς χεῖρας ἑνὸς καὶ μόνου αὐθαιρέτου ἀνδρὸς συγκέντρωσις πάσης τῆς ἐξουσίας, ἐξερράγη παραυτίκα καὶ στάσις. Τὸ φαινόμενον ἐνδεικνύει τὴν πρὸς τὴν ἀνεξαρτησίαν ἀχαλίνωτον ῥοπὴν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἰδιαιτέρως δέ, ὅσον ἀφορᾷ τὴν Κρήτην, δύναται ὡς πεπρωμένον νὰ σημειωθῇ, ὅτι τῶν ἐσωτερικῶν πολέμων ἡ τύχη οὐδέποτε ἐκρίθη σαφῶς ὑπὲρ ὡρισμένης πόλεως ὥστε ν' ἀσφαλίσῃ ὑπὲρ αὐτῆς ὑπέροχον δύναμιν καὶ μακρὰν ἐπικυριαρχίαν. Νομίζει τις ὅτι ἐν Κρήτῃ ἰδιαίτατα ἐνησμένισε νὰ κατασκηνώσῃ τὸ δαιμόνιον τῆς *Ἰσότητος*.

Ἀπὸ τῆς Ῥωμαϊκῆς κατακτήσεως καὶ ἐντεῦθεν δύο περίοδοι κυρίως φαίνονται ἀπαισιώτερον βαρύνουσαι ἐπὶ τὴν νῆσον. Ἡ μὲν διεγράφη ἤδη ἐντελῶς ἀπὸ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, ζῶσα μόνον διὰ τῆς ἀπαισίας της μνήμης. Εἶναι ἡ Ἐνετική. Ἡ δέ, ὡς φάντασμα νωδὸν, καὶ μὲ τοὺς ὄνυχας κεκομμένους πλανᾶται εἰσέτι ἐπὶ τῆς ἀτμοσφαίρας τῆς Κρήτης. Ἐν τῇ ἀκμῇ καὶ τῇ δράσει αὐτῶν αἱ ἐχθραὶ δυνάμεις ἐμονομάχησαν χάριν τῆς Κρήτης, καὶ τὴν κατοχὴν αὐτῆς ἔταξαν πολύτιμον γέρας τῆς νίκης. Ἐκεῖ ὅπου λήγει ἡ μία περίοδος ὑποχωροῦσα εἰς τὴν διάδοχον κατάκτησιν, φαίνεται ὁ πτερωτὸς λέων κύπτων πρὸ τῆς ἱππούριδος. Ἐὰν ἀμφοτέρων τῶν περιόδων ἡ πίεσις ὑπῆρξεν ὁμοιόμορφος, ἐν ὅλῃ τῇ διαφορᾷ τῶν πιεζόντων, ἡ ἀντίστασις τῶν πιεζομένων ὑπῆρξεν οὐχ ἧττον ἀδιάλειπτος καὶ καρτερική. Εἰς τὸ αἷμα τῶν Σκορδυλῶν καὶ τῶν Μελισσηνῶν, τοῦ Γεωργίου καὶ τοῦ Θεοδώρου Χορτάτση, τοῦ Βάρδα καὶ τοῦ Λέοντος Καλλέργου, τοῦ Μιχαὴλ καὶ τοῦ Ἰωάννου Ψαρομηλίγκου, τῶν Καντανολέων πατρὸς καὶ υἱοῦ, καὶ τόσων ἄλλων Ἐνετομάχων, ἐπακολουθεῖ τὸ αἷμα τῶν κατὰ τῆς κρατούσης ἀρχῆς ἐγερθέντων καὶ μαρτυρησάντων Κρητῶν. Οὐδέποτε, ἀπὸ τῆς ὑστεραίας τῆς ἐν Κρήτῃ κυριαρχίας, ἔπαυσεν ἡ ἔνοπλος τῶν Κρητῶν διαμαρτύρησις, καὶ κατὰ τοῦτο δ' ἔτι ἡ νῆσος ἠκολούθησε τὴν ὁμόθρησκον καὶ ὁμόφυλον Στερεάν. Βλέπει τις, ὅτι μία ὑπῆρξεν ἡ ἰδέα, καὶ ἓν τὸ μυστικὸν σύνθημα ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τοῦ ὁποίου ἔσπευσαν ν' ἀγωνισθῶσι καὶ ν' ἀποθάνωσιν ὑπὲρ τῆς Θρησκείας καὶ τῆς Πατρίδος των οἱ Ἕλληνες.

Ἡρωϊκαὶ ἦσαν αἱ μορφαὶ πᾶσαι, ἃς προσεφώνει ὁ διατρέχων τὰς τύχας τῆς ἀτυχοῦς Κρήτης. Συχνότατα εἰς τὸν ἡρωϊσμὸν τοῦ προσώπου συνεπλέκετο καὶ θυσία μαρτυρική, καὶ θάνατος μετὰ στρέβλωσιν φρικτήν, ἐν ἱλαρότητι συνειδήσεως καὶ μορφῆς ἀποδεχθεὶς ὑπὸ τοῦ μαρτυροῦντος Κρητός, ἐν ὀνόματι τῆς Κρήτης καὶ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας της. Συμπάθειαν διάφορον τῆς γεννωμένης ἐκ τῆς ἀναμνήσεως τῶν ἡρωϊκῶν ἄθλων τῶν ἐνετομάχων καὶ τουρκομάχων γεννᾷ ἡ ἀνάμνησις καὶ τὸ ὄνομα τῆς Σοφίας Καντανολέου, ἥτις, Ἐνετικὸν αἷμα ἔχουσα εἰς τὰς φλέβας της, ἐπολέμησεν ὑπὸ τὴν σημαίαν τῆς Κρητικῆς αὐτονομίας, καί, νύμφη τῆς στιγμῆς, ἀπέθανε παρθένος συμπλέξασα ἐν τῇ ὡραίᾳ κεφαλῇ της κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν τὸν γαμήλιον καὶ τὸν νεκρικὸν στέφανον. Μικρὸν πρὶν ἢ καταλίπω τὴν Κρήτην ἐζήτησα νὰ ἴδω τὸν τόπον τῆς δραματικῆς σκηνῆς, καὶ τὸν χῶρον ἔνθα ἡ κόρη τοῦ Ἐνετοῦ δὰ Μολίνου, ἡ περικαλλὴς καὶ σεμνοτάτη Σοφία, ἔπεσε θῦμα τῶν δόλων, καὶ τοῦ κατὰ τῶν ὀρθοδόξων Κρητῶν μίσους τοῦ πατρός της. Τὸ χωρίον Ἀλικιανὸν ὅπου ἐξετυλίχθη τὸ δρᾶμα ἀπέχει ὥραν μόλις ἀπὸ τῆς πόλεως τῶν Χανίων. Περίφημοι εἶναι οἱ λεμονεῶνες καὶ πορτοκαλεῶνες τοῦ χωρίου, ἀλλὰ τὴν φήμην αὐτοῦ ὀφείλει μᾶλλον εἰς τὴν αἱματηρὰν σκηνήν, ἧς ὑπῆρξε τὸ θέατρον, ἢ εἰς τὰ δάση τῶν ἐσπεριδοειδῶν ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων ἀπλοῦται. Τὰ πέριξ τοῦ Ἀλικιανοῦ εἶναι ζωγραφικώτατα. Τὴν λεκάνην, ἐν ᾗ εὕρηται τὸ χωρίον σχίζει ἀπωτέρω τὸ χαριέστατον ποτάμιον τοῦ Πλατανιᾶ, ἐν μέσῳ φυτείας δαψιλοῦς κυλιόμενον, καὶ διὰ φορᾶς γοργῆς καὶ ἀκαθέκτου ἐκβάλλον εἰς τὴν ἐγγύτατα θάλασσαν. Οὐχ ἧττον θελκτικὴ εἶναι ἡ παφόριος περιοχὴ τῆς Ἁγιᾶς, καὶ ἡ πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ τὴν πόλιν τῶν Χανίων ἐκβάλλουσα ὁδός, ἔνθεν κακεῖθεν τῆς ὁποίας ἐπιφαίνονται ἐπὶ λοφίσκων καὶ ἐντὸς ἀλσῶν ἐλαιῶν καὶ ἄλλων δένδρων, κῶμαι καὶ χωρίδια χριστιανικά.

Πεπληρωμένος τῶν ἀναμνήσεων τῆς Σοφίας ἔφθασα εἰς τὸ Ἀλικιανὸν ζητῶν τὸν ἱστορικὸν πύργον της, καὶ τὸ χῶμα ὅπερ ἐδέχθη καὶ κατέφαγε τὴν νεκρωθεῖσαν καλλονήν της. Ὁ λαὸς τοῦ Ἀλικιανοῦ γνωρίζει ἐκ παραδόσεως καὶ ἀφηγεῖται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀκριβῶς τὰς περιπετείας τοῦ δράματος ἐκείνου, προθύμως δὲ ὁδηγεῖ τὸν ξένον εἰς τὰ ἐρείπια τοῦ πύργου τοῦ Ἐνετοῦ δὰ Μολίνου. Ἐν συνοδείᾳ ἱκανῶν χωρικῶν ἐπεσκέφθην καὶ ἐγὼ τὸ *Ἀρχοντικό*, διότι οὕτω καλεῖται ἡ καταρρεύσασα ἐκείνη ἔπαυλις. Τοῖχοι τινὲς ἐγείρουσιν εἰσέτι τὸ συντετριμμένον σῶμά των μέτρα τινὰ ὑπεράνω τοῦ ἐδάφους. Κισσὸς χλοερὸς περιβάλλει τὸ ἐρείπιον ἐκεῖνο, καὶ διὰ τῶν στενῶν περιπτύξεων αὐτοῦ πρὸς τὰ γυμνὰ λείψανα τοῦ παρελθόντος πλούτου καὶ τῆς ἀκμῆς ἀναμιμνήσκει τῶν νεονύμφων τὴν σεμνὴν περίπτυξιν, μικρὸν πρὶν ἢ ἀποκληθῶσι σύζυγοι καὶ εἰς θάνατον πικρὸν περατώσωσι τὰ φαιδρὰ ὄνειρα ἀκαριαίως ἐπιφανείσης εὐδαιμονίας, αὐτοστιγμεὶ λυθείσης εἰς σπαραγμοὺς ὀδυνηρούς. Δάφναι τινές, μύρτοι, καὶ ἴασμοι φύονται παρὰ τὰ θεμέλια τοῦ πύργου τοῦ δὰ Μολίνου, ὁ δὲ λαὸς ἰσχυρίζεται, ὅτι αἱ ρίζαι ἐκεῖναι περιεσώθησαν ἄθικτοι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν γάμων τῆς Σοφίας καὶ τοῦ Πέτρου. Γλυκεῖα χέεται πέριξ τῶν ἀνθέων ἡ εὐωδία, ἀλλὰ γλυκυτέρα σκορπίζεται εἰς τὴν φύσιν ἡ ἀνάμνησις τοῦ σεμνοῦ ἔρωτος τῆς Σοφίας, ἡ εὐγενὴς ἀφοσίωσίς της εἰς ἰδέαν ὑψηλήν, καὶ ὁ τὴν ἀφοσίωσιν ταύτην ἐπιστέψας τραγικὸς θάνατός της. Εἰς τὴν προσφιλῆ μνήμην τῆς ἐρώσης καὶ ἑλληνικωτάτης κόρης ἔδρεψα ἀνθισμένον κλάδον μύρτου βλαστάνοντα ἐγγύτατα τοῦ ἠρειπωμένου πύργου της. Ὁ λαὸς ὑπολαμβάνει, ὅτι φαντάσματα πλανῶνται τὴν νύκτα ἐκεῖ, καὶ θρῆνοι καὶ στεναγμοὶ ἠχοῦσιν ἀπὸ τοῦ βάθους τῶν πενθίμων ἐκείνων ἐρειπίων. Πιθανῶς ἀσθενής τις ἦχος νὰ ἐκπνεῇ χαλαρῶς, ὅταν, εἰς ἔαρος ἑσπέραν, ἡσυχος πνεῇ αὔρα σείουσα, μὲ τὸ γλυκύ της θώπευμα, τὰ φύλλα καὶ τὰ ἄνθη τοῦ κήπου τῆς Σοφίας. Ἴσως εἶναι τῆς κόρης ἡ ψυχὴ ζητούσης πανταχοῦ τὸν Πέτρον, καὶ θρηνούσης ἀκόμη διότι ἀπηνὴς ἡ Μοῖρα ἐμάρανε τὴν κάλυκα τῆς

ζωῆς της, μόλις διανοίξασαν, καὶ ὁ θάνατος μετέτρεψεν εἰς φέρετρον τοῦ γάμου της τὴν παστάδα, χωρίσας, καὶ ἀπὸ τοῦ μνήματος αὐτοῦ, τοὺς τόσον ἀγαπήσαντας ἐκεῖ, τοὺς ἐνωθέντας στιγμιαίως, ἀλλ' ἐσαεὶ μετ' ὀλίγον χωρισθέντας ἐραστὰς καὶ συζύγους. Πλειότερον παντὸς τάφου μεγαλοπρεποῦς, παντὸς ἐπιγράμματος εὐγλώττου συγκινεῖ ἐκεῖ ἡ μνήμη τῆς κόρης, καὶ ὁ ἡρωϊσμὸς αὐτῆς, ἀγωνισθείσης μετὰ τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Ἐνετῶν, στέφει, διὰ τῆς περισωθείσης εὐλαβοῦς παραδόσεως καὶ ἀφηγήσεως, διὰ φωτὸς ἀκτινοβόλου τὴν περικαλλῆ κεφαλήν της. Κόρη δὰ Μολίνου ἐτάφη σύζυγος Καντανολέου. Εἰς τὸν ἔρωτά της οὐδὲν εἶχε θύσει, ἐκτὸς τοῦ δακρύου καὶ τοῦ στεναγμοῦ. Τὴν ζωήν της ἐθυσίασεν ὑπὲρ τῆς Κρήτης, καταρασθεῖσα τοὺς Ἐνετοὺς ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ Ἐνετικοῦ πύργου της, καὶ νύμφη πρὸ μιᾶς στιγμῆς, νεκρὰ μετὰ μίαν στιγμήν, παρέδωκεν εἰς χεῖρας ὀρθοδόξου ἱερέως τὸ παρθενικὸν σῶμά της, καὶ εἰς τὴν εὔφημον παράδοσιν τοῦ κρητικοῦ λαοῦ τὸ ἄσπιλον ὄνομά της.

Ἐπανῆλθον αὐθημερὸν εἰς Χανία, διελάσας τὸ ὕστατον τὸ θελκτικὸν ἐκεῖνο πεδίον, ὅπου τόση φυσικὴ χάρις ἐσκορπίσθη, ἀλλ' ὅπου βλέπει τις ἔτι ἀποτετυπωμένην, ὠχριῶσαν ἤδη εὐτυχῶς, τὴν μισητὴν τῆς δουλείας σφραγίδα. Τοὺς τῇδε κακεῖσε ἐσπαρμένους πύργους προσφόρως ὁ λαὸς ἀποκαλεῖ «πεινωπελέκα» καθόσον οἱ προπάτορες αὐτοῦ, δοῦλοι τῶν Ἐνετῶν ἢ τῶν διαδόχων των, εἶχον ἐγείρει δι' ἀγγαριῶν. Πελεκῶντες τοὺς λίθους ἐπείνων ταυτοχρόνως οἱ ἀγγαρευθέντες χριστιανοί, διότι οἱ ἀγγαρεύσαντες δεσπόται οὐδὲ ἄρτον ἠξίουν νὰ δίδωσιν αὐτοῖς. Εἰς ἀνάμνησιν ἡ εὐφυΐα καὶ τὸ σκῶμμα τοῦ λαοῦ ἤγειρε τὸ ἀνάθεμα τῆς ποιητῆς καὶ ἐνδεικτικῆς λέξεως «πεινωπελέκα», ὅπερ θὰ ἐπιζήσῃ πλειότερον τῶν ὀρθίων ἔτι πύργων καὶ τῶν ἐρειπίων των. Βίαιαι συγκινήσεις μὲ συνήρπαζον τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἀπέπλεον τοῦ λιμένος τῶν Χανίων. Ἤθελον νὰ προσφωνήσω τὴν μαρτυρικὴν νῆσον, καὶ τὸν εὐγενέστατον αὐτῆς λαόν, ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου ἔζησα μικρόν, ἀλλ' ὃν κατέμαθον πολὺ νὰ ἀγαπῶ καὶ ἐξ ἴσου νὰ ἐκτιμῶ. Ὅτε ἐξηρχόμεθα τοῦ λιμένος, βραδέως ἔρευγε πρὸς τὴν ὑγρὰν αὐτοῦ κοίτην ὁ ἥλιος. Ὑπὸ τὸ ὕστατον φῶς του ἀνεζήτησα καὶ ἀνεῦρον ὅλας τὰς θέσεις, καὶ ὅλους τοὺς τόπους ἐπὶ τῆς παραλίας καὶ ἐπὶ τῆς πεδιάδος οὗς εἶχον ἐπισκεφθῇ, καὶ ὧν, μετὰ τόσων ἄλλων, ἀναπηνὴν ἐκόμιζον μετ' ἐμοῦ τὴν ἀνάμνησιν. Στυγνὴ μελαγχολία μὲ κατέσχεν ὅτε, ἐρειδόμενος ἐπὶ τοῦ πηδαλίου, ἠγωνίων νὰ διακρίνω διὰ τῆς ἀμφιλύκης τὴν θελκτικὴν Χαλέπαν καὶ τῶν Χανίων τὴν ἀγαπητὴν πόλιν. Ἠρέμα καὶ βραδέως ὠχρίασε πρὸς τὴν δύσιν ἡ ἀμφιλύκη, καὶ μετὰ βραχὺ ἀπεσβέσθησαν ἐντελῶς τὰ ὡραιότατα χρώματά της, Τότε ἐπεφάνησαν τὰ πρῶτα φῶτα τῶν Χανίων, ὡς ἄστρα μικρὰ κατασπαρέντα ἀτάκτως ἐπὶ τοῦ σκιωθέντος ἐκείνου γηΐνου στερεώματος. Ποῖαι ὡραῖαι χεῖρες νὰ ἤναψαν τὰ φῶτα, καὶ ποῖοι ὡραῖοι ὀφθαλμοὶ ἀκτινοβόλοι νὰ ἐνητένισαν τὸ ὑποτρέμον ἀρχόμενον φῶς των....

Ἐντελέστατον σκότος ἐπεχύθη ἤδη ἐπὶ τῆς θαλάσσης. Ἐπιψαύει τὰ καρχήσια ἥμερος ἄνεμος, καὶ τὸ ἐλαφρότατον κῦμα ἀδιατάρακτον σχίζει τὸ πλοῖόν μας. Ἐκεῖ ὑψηλὰ βλέπω τὴν μεγάλην ἄρκτον, καὶ ὡς ἀρχαίαν φίλην προσφιλῆ τὴν χαιρετίζω ἀπὸ τοῦ πλοίου. Αἱ πρῶται ὡραι τῆς πρωΐας μὲ εὗρον ἄγρυπνον πάντοτε, καὶ τὸ βλέμμα στρέφοντα διαρκῶς πρὸς τὴν διεύθυνσιν ὅπου εἶναι ἡ Κρήτη μας. Εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀποσπασθῇ τις εὐχερῶς ἀπὸ τῆς νήσου ταύτης, ἢ ἀποσπώμενος νὰ τὴν λησμονήσῃ. Καὶ τί νὰ ἀπέγιναν οἱ ἀγαθοὶ βοσκοί, οἱ ξενίσαντές με εἰς τὰ ὕψη τῶν Λευκῶν Ὀρέων; Καὶ ποῦ νὰ διατρίβῃ ὁ ὁδηγὸς ἐκεῖνος, μεθ' οὗ ἀγωνιωδῶς ἀπεπλανήθην ἐντὸς τοῦ Λαβυρίνθου; Καὶ ὁ ποιμὴν ὃν εἶδον βόσκοντα τὰς αἰγάς του, εἰς τὰς ἀκρωρείας τῆς Ἴδης, καὶ μία τῶν ὁποίων μοὶ ἀνέμνησε τὴν Ἀμάλθειαν ποτίζουσαν εἰς αὐτὰ ταῦτα τὰ ὕψη τὸν μέγαν Δία, ποῦ νὰ εἶναι ἄραγε τὴν νύκτα ταύτην; Καὶ αἱ ὡραῖαι τῆς Κρήτης τοπογραφίαι; Καὶ τὸ πέλαγος τῆς Λιβύης, ὅπερ εἶδον ἀπὸ τὰ ὑπὲρ τὴν Μεσσαρὰν ὄρη; Καὶ οἱ φοίνικες, καὶ ὁ δίκταμος, ὁ τὸν φονικὸν σίδηρον ἐκσπῶν ἀπὸ τῆς πληγῆς, καὶ τὸ τραῦμα ἰαίνων παραχρῆμα, νὰ σείωνται ἄραγε τὴν ὥραν ταύτην ἀπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τοῦ ἀέρος ὅπερ σαλεύει ἤδη τοῦ πλοίου τὸ χαλαρωθὲν σχοινίον; Ὦ! πόσον ἐπεθύμουν νὰ ἐμπιστευθῶ εἰλικρινῆ χαιρετισμὸν ἀγάπης εἰς τὴν πίστιν τῆς αὔρας ταύτης, ἥτις μετ' ὀλίγον θὰ φθάσῃ εἰς τὴν Κρήτην! Καὶ ὁ μοναχὸς Γλυκέριος; Καὶ ἡ καθημαγμένη μονὴ τοῦ Ἀρκαδίου, καὶ ἡ πυραμὶς ἐκείνη τῶν χριστιανικῶν ὀστῶν ἐφ' ἧς ὡς σπονδὴ ἱλαστήριος ἐπεχύθη τὸ αἷμα τῆς Πατρίδος καὶ τὸ δάκρυ; Ἐκεῖ ἀσαλεύτως καθηλώθη ἤδη ὁ νοῦς μου. Εἰς τοῦ Ἀρκαδίου τὴν σεβασμίαν καὶ μαρτυρικὴν μονὴν ἡ ταφὴ ἐγένετο ἀνάστασις, καὶ ἡ πτῶσις ὑπῆρξεν ὕψος καὶ ἔγερσις. Ὕστατον ῥίψας βλέμμα πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Κρήτης, ἐβάδισα πρὸς τὸν θαλαμίσκον μου. Ἀλλὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ὑπέρυθρος γραμμή, τοῦ αἵματος τὸ χρῶμα ἔχουσα, φαίνεται πρὸς τὴν ἀνατολήν. Ἦτο πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς δούλης Κρήτης καὶ διὰ χρώματος *αἱματηροῦ* ἐσημείου τὰ Κρητικὰ ὕδατα καὶ τὰ ὄρη.... Ἀμβλύνεται ἡ ἐρυθρὰ γραμμή, εἰς τῆς ἡμέρας τὴν πρόδρομον Ἠώ, καὶ μετ' ὀλίγον χρυσίζει ἡ Ἀνατολή. Εἴθε ταχέως Αὐγὴ Ἐλευθερίας, ὅπως ἡ Οὐράνιος αὐτή, ν' ἀνατείλῃ ἐπὶ Σέ, ὦ Κρήτη, νῆσος τῶν μεγάλων ἀναμνήσεων, τῶν μεγάλων θυσιῶν, τῶν μεγάλων πόθων, καὶ τῶν ἐλπίδων τοῦ Πανελληνίου.

Σπυριδων Παγανελης

Ο ΜΑΝΔΥΑΣ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΥ

Περὶ τῆς γνωστῆς φειδωλίας τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας εἶνε ἤδη γνωστὰ πολλὰ παραδείγματα. Τὸ ἑπόμενον ὅμως χαρακτηριστικώτατον ἀνέκδοτον μόλις ἔγεινε γνωστὸν πρὸ μικροῦ εἰς τὸ γερμανικὸν κοινόν. Ὁ αὐτοκράτωρ, ὡς γνωστόν, φέρει συνήθως ἄνωθεν τῆς στολῆς του τὸν ἱστορικὸν φαιὸν μανδύαν τῶν Χοεντζόλλερν. Ὅπως ὅλα τὰ ἐπὶ τῆς γῆς πράγματα οὕτω καὶ οἱ στρατιωτικοὶ μανδύαι γηράσκουσι καὶ φθείρονται, τοῦτο δὲ αὐτὸ συνέβη καὶ εἰς τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος μανδύαν, οὗτινος τὴν χρῆσιν ἤθελεν ὁ αὐτοκράτωρ νὰ παρατείνῃ ὡς μήκιστα. Ὁ ἱματιοφύλαξ ὅμως τῆς αὐλῆς ἦτον ἄλλης γνώμης, διὸ ὅτε εἶδε τὸν αὐτοκράτορα φέροντα μανδύαν οὗτινος ὁ ὡρισμένος χρόνος τῆς καλῆς συντηρήσεως πρὸ πολλοῦ εἶχε παρέλθει, ἔθεσεν αὐτὸν κατὰ μέρος. Μετά τινας ἡμέρας ὁ αὐτοκράτωρ ἐζήτησε τὸ παλαιὸν τοῦτο ἔνδυμα.

— Ποῦ ἔχεις τὸν μανδύαν μου; ἠρώτησε τὸν ἱματιοφύλακα.

— Μεγαλειότατε, ὁ μανδύας εἶνε πολὺ παλαιὸς καὶ πολὺ *ξεθωριασμένος* ὥστε νὰ τὸν φορῆτε, ἀπήντησε ὁ αὐλικός.

— Καὶ τί θὰ τὸν κάμῃς; ἠρώτησεν ὁ αὐτοκράτωρ.

— Θὰ τὸν πωλήσω γιὰ καμμιὰ ἐλεημοσύνη.

— Ἔτσι; καὶ τί νομίζεις πῶς θὰ πάρῃς ἂν τὸν πουλήσῃς;

— Ἐπάνω κάτω 9 μάρκες, Μεγαλειότατε.

— Αἴ, αὐταῖς σοῦ τὴς δίνω ἐγώ, ἀλλὰ μὲ τὴν συμφωνία νὰ μοῦ δώσῃς ἴσον τὸν μανδύαν μου· αὐτὸς φορεῖται ἀκόμη πολὺν καιρόν. Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἔδωσεν αὐτῷ τρία τάλληρα καὶ παρέλαβε τὸν μανδύαν, ὃν οὕτως ἔχοντα ἔφερεν ἐπὶ πολὺν χρόνον.

Γνωστὸν εἶνε ἐπίσης ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ τρέφει μεγίστην εὐλάβειαν καὶ σεβασμὸν εἰς πράγματα μικρὰ καὶ ἀσήμαντα, ἅτινα προσεφέρθησαν αὐτῷ, εἰς ἔνδειξιν ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ. Εἰς τῶν μικρῶν ἐγγόνων του παίζων ποτὲ ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ αὐτοκράτορος, ἔθραυσεν ἐν τῇ παιδικῇ αὐτοῦ ἀμεριμνησίᾳ ὑάλινόν τι ἀγγεῖον ἀξίας ὀλίγων τινῶν μόνον λεπτῶν, πολὺ ὅμως προσφιλὲς εἰς τὸν αὐτοκράτορα. Ὁ *παπποῦς* ἰδὼν τὸ ἀγγεῖον τι[illegible]σμένον διέταξε νὰ ἐκβάλωσιν ἔξω τὸν μικρὸν [illegible]τακτον, καὶ νὰ μὴ ἐπιτρέψωσι εἰς αὐτὸν τὴν ε[illegible]σοδον ἐπὶ μακρὸν χρόνον. Ἀλλ' ἡ διαταγὴ αὕτη δὲν ἐτηρήθη ἐπὶ μακρόν, διότι μετ' ὀλίγα λεπτὰ τῆς ὥρας ἐπετράπη πάλιν εἰς τὸν μικρὸν πρίγκηπα νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ αὐτοκράτορος καὶ εὐφράνῃ αὐτὸν διὰ τῶν παιδικῶν παιγνίων του.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Τί ὄφελος τοῦ μεγάλου γένους τῷ ὄντι ἀμοίρῳ παιδείας; Μόνος ὁ εὐπαίδευτος, εἰ καὶ δυσγενής, τιμᾶται οὐ μόνον ὑπ' ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ θεῶν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὡς εἶνε ἤδη γνωστόν, ὁ ἀποθανὼν βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας Λουδοβίκος ὁ Β' ἦτο λίαν θυμώδης κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς του καὶ ἐκ τῆς παραμικρᾶς ἀφορμῆς ὑπωπτεύετο κακούργημα ἢ προδοσίαν. Ὅπως ὅμως ὅλοι οἱ θυμώδεις, ἐσυγχώρει εὐκόλως τοὺς πρὸς αὐτὸν πταίσαντας. Τοῦτο ἐγνώριζον ἅπαντες οἱ θεράποντες τῆς αὐλῆς, διὸ καὶ πάντες ἐγνώριζον ἐκ στήθους τὸν αὐτὸν τύπον αἰτήσεως γραπτῆς συγγνώμης. « Συγγνώμην! Ἂς εὐδοκήσῃ ἡ Μεγαλειότης σας νὰ παράσχῃ συγχώρησιν εἰς τὸν εὐπειθέστατον καὶ ὑποκλινέστατον τῶν ὑπηκόων της. Λυποῦμαι τὰ μέγιστα διεγείρας τὴν δυσμένειαν τοῦ Ὑψηλοτάτου καὶ μετὰ δακρύων εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αἰτοῦμαι τὴν ὑψηλοτάτην χάριν». Ὁ βασιλεὺς προσεκάλει τὸν πταίστην καὶ ἀφοῦ ἔκαμνεν εἰς αὐτὸν ὁλόκληρον διδαχὴν συνεχώρει εἶτα ἐπὶ τῇ ὑποσχέσει ὅτι θὰ διορθωθῇ καὶ δὲν θὰ ὑποπέσῃ εἰς τὸ αὐτὸ παράπτωμα.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν ἐσχάτως τελεσθέντων γάμων τῆς δεσποινίδος Ἀλίνης Ρότσχιλδ μετὰ τοῦ ἐν Λονδίνῳ τραπεζίτου Ἐδουάρδου Sassoon, ὑπελογίσθη ὅτι ἡ περιουσία τοῦ Ρότσχιλδ ἀνέρχεται εἰς 3 χιλιεκατομμύρια καὶ 200 ἑκατομμύρια, ἤτοι εἰς ὃ ποσὸν ἀκριβῶς ἀνέρχεται καὶ ὁ ἐτήσιος τῆς Γαλλίο[illegible] προϋπολογισμός. Τὸ ἥμισυ τοῦ ποσοῦ τούτου ἀνή[illegible] εἰς τοὺς ἐν Παρισίοις Ρότσχιλδ. Ἡ δύναμις δ' αὐτ[illegible] εἶνε τοιαύτη, ὥστε χωρὶς οὐδεμίαν νὰ αἰσθανθῶσι [illegible] χέρειαν ἐπλήρωσαν πρὸ δύο μηνῶν συγχρόνως [illegible] ἑκατομμύρια, ἤτοι τὸ μερίδιον τῆς δεσποινίδος Ἀ[illegible] Ρότσχιλδ, ὅπερ αὕτη νυμφευομένη ἠθέλησε νὰ ἀπο[illegible] τῆς τραπέζης.

Τί στοιχίζει ἡ ἔκθεσις τοῦ Βατικανοῦ, ἐπὶ [illegible]ιωβιλαίῳ τοῦ Πάπα, ἡ προσεχῶς περατουμένη, [illegible] θάνομεν ἐκ τῶν ἰταλικῶν ἐφημερίδων. Ἡ ἔκθ[illegible] μετὰ τῶν ἐν αὐτῇ ἐκθεμάτων ἠσφαλίσθη εἰς [illegible] ἑταιρίαν Trieste e Venezia ὡς ἔχουσα ἀξίαν [illegible] ἑκατομμυρίων. Ἡ ἔκθεσις δὲ αὕτη περιέχει [illegible] μόνον κατάλληλα διὰ τὴν ἑορτὴν ἀντικείμενα, ἀλ[illegible]α καὶ λίαν κοσμικὰ πράγματα. Οὕτω π. χ. ἐκ τῆς

Γαλλίας προσεφέρθησαν εἰς τὸ [illegible]ικανὸν 50,000 καμπανίτου φιάλαι. — Τὸ δὲ ὀ[illegible]κριον τοῦ ἁγίου Πέτρου ἀνῆλθεν ἤδη εἰς 18,000,000 φρ.

Κατά τινα ἔκθεσιν ἐσχάτως ὑποβληθεῖσαν εἰς τὸν ἐν Γαλλίᾳ ὑπουργὸν τῆς Γεωργίας, τὸ σάκχαρον εἶνε ἄριστον προφυλακτικὸν τοῦ κρέατος, ὑπερέχει δὲ πολὺ ἐν τούτῳ τοῦ ἅλατος. Τὸ ἅλας, δι' οὗ διατηροῦμεν συνήθως τὰ κρέατα, ἀφαιρεῖ ἐξ αὐτῶν πολὺ μέρος τῶν θρεπτικῶν χυμῶν. Ἀναλυόμενον τὸ ἅλας τὸ διαλυθὲν ἐν τῷ ὕδατι τῷ ἐν τῷ κρέατι περιεχομένῳ εὑρίσκεται περιλαμβάνον οὐσίας λευκωματώδεις, φωσφορικὸν ὀξὺ κτλ. Τὸ ἅλας ἀπορροφᾷ τὰς οὐσίας ταύτας, εἴτε διότι βαθύτερον εἰσχωρεῖ εἰς τὰς ἶνας τοῦ κρέατος, εἴτε διότι δραστικωτέρα εἶνε ἡ ἐνέργειά του. Ἐξαγόμενον ἑπομένως τὸ κρέας τῆς ἁλατώδους διαλύσεως ἀπώλεσεν ἤδη πολύτιμα αὐτοῦ συστατικά. Τὸ τετριμμένον σάκχαρον τοὐναντίον σχηματίζει πέριξ τοῦ κρέατος εἶδος φλοιοῦ ξηροῦ, ὅστις πολὺ ὀλίγον μέρος τῶν οὐσιαστικῶν στοιχείων αὐτοῦ ἀπορροφᾷ καὶ οὐδαμῶς ἀλλοιοῖ τὴν γεῦσιν. Τὸ σάκχαρον ὡς μέσον διατηρήσεως τοῦ κρέατος κατὰ τοῦτο μόνον ἐλαττοῦται τοῦ ἅλατος, ὅτι εἶνε πολὺ αὐτοῦ ἀκριβώτερον.

Ἐκ τοῦ πρυτανικοῦ λόγου περὶ σωματικῆς ρώμης καὶ σκληραγωγίας ὃν ὁ κ. Ἀφεντούλης ἐξεφώνησε πρό τινων ἡμερῶν, κατὰ τὴν ἐπίσημον ἐγκαθίδρυσιν τῶν πανεπιστημιακῶν ἀρχῶν, ἀποσπῶμεν τὸ ἑπόμενον ὡραῖον ἀνέκδοτον τοῦ Καραϊσκάκη:

Ὅτε ὁ Καραϊσκάκης μετὰ τρισχιλίων ἀνδρῶν ἐξεστράτευεν ἀπὸ τῆς Σαλαμῖνος εἰς κατάληψιν τῆς Μουνυχίας, διενυκτέρευσεν ἐν ὑπαίθρῳ κατὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ Αἰγάλεω παρὰ τὸ Κερατσίνι. Ἦτο Δεκέμβριος μήν, ἡ δὲ νὺξ καταχθονία, χιονώδης καὶ παγερά. Τοῦ Γιαννίτση ἡ ναῦς ὥρμει ἐν τῷ στενῷ εἰς ἐπικουρίαν, ὁ δὲ Γιαννίτσης ἰδὼν τὸν κατακλυσμὸν ἔπεμψε τὴν λέμβον, ἵνα παραλάβῃ τὸν ἀρχηγὸν εἰς διανυκτέρευσιν ἐν τῷ πλοίῳ. Εὗρεν ἡ ἀποστολὴ τὸν χαλύβδινον ἄνδρα ὑπνώττοντα ὑπὸ τὴν κάπαν, ἔχοντα τὴν κεφαλὴν ἐπὶ βράχου, τὰ δὲ νῶτα ἐπὶ σχοίνου χιονοσκεποῦς ἠρεισμένα. Ἀφυπνισθεὶς [illegible]εσονυκτίαις ποθ' ὥραις, ἀνεπήδησεν ὁ Καραΐσκος, [illegible]τ' ἔνστιγμα φέρων τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς πιστόλας [illegible]τὰ τὸ ἔθος τῶν τότε ἁρματωλῶν.

— Τί εἶνε; ὠρέ;

— Ἀρχηγέ, ἡ νὺξ εἶνε χιονώδης καὶ παγερά, ὁ [illegible]τὰν Γιαννίτσης σὲ προσκαλεῖ νὰ διανυκτερεύσῃς [illegible]ὸ καράβι.

— Αἴ, καὶ εἶνε μεγάλο τὸ καράβι σας αὐτὸ καὶ [illegible] παίρνει ὅλους ἐκείνους γιά;

— Ὄχι.

— Φύγε!

Ὁ γραμματεὺς τοῦ Καραΐσκου, νέος ἐγγράμματρέμων ἐκ τοῦ ψύχους καὶ τῆς χιόνος:

— Ἀρχηγέ, εἶπεν, ἂς ὑπάγω ἐγὼ κἄν, ὅπου εἶκαλομαθημένος.

— Κακομαθημένος θέλεις νὰ εἰπῇς, ὠρὲ παλλη[illegible]ι καὶ δὲν ἐντρέπεσαι! Ἐγὼ εἶμαι καλομαθημέ[illegible]γὼ περνάω τὴν νύκτα ὅπως καὶ ὅπου βρεθῶ. Πήγαινε σύ, κακομαθημένε» καὶ κατέπεσε ὁ χαλύβδινος ἀνὴρ ὑπὸ τὴν κάπαν ἐπὶ τῆς χιονώδους εὐνῆς.

Τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον φέρεται περὶ τοῦ πρὸ ὀλίγου ἐκλιπόντος τὸν βίον Ἰταλοῦ πρωθυπουργοῦ Δεπρέτη.

Ὁ Δεπρέτης ὅταν ἐκοιμᾶτο ἔρρεγχεν ἰσχυρότατα. Μεταβάς ποτε εἰς Καζάλε κατῴκησε, κατὰ τὴν συνήθειάν του, εἰς δευτερεῦόν τι ξενοδοχεῖον τοῦ «Ἐρυθροῦ Ρόδου» ἐπικαλούμενον. Ὑπάλληλός τις τοῦ κράτους, παυθεὶς καὶ ἀπελθὼν εἰς Καζάλε, ὅπως ζητήσῃ νέαν τινὰ θέσιν, ἐκοιμᾶτο παραπλεύρως τοῦ δωματίου τοῦ ὑπουργοῦ. Ἐγερθεὶς πολλάκις ὑπὸ τοῦ ἠχηροῦ ρογχαλίσματος τοῦ ὑπουργοῦ ὁ παυσανίας ἤρξατο τύπτων τὸ διαχώρισμα τῶν δωματίων διὰ τῶν ὑποδημάτων του καὶ ἐκφέρων παντοίας βλασφημίας. Ὁ ὑπουργὸς ἀφυπνισθεὶς ἐκ τοῦ κρότου καὶ ἐννοήσας τὰ διατρέχοντα, ἀπεφάσισεν, ὅπως μὴ ταράξῃ τὸν ὕπνον τοῦ παροίκου του, νὰ μείνῃ ἄϋπνος. Ἀνάψας δὲ τὸ κηρίον του, ἔλαβε βιβλίον τι παρερριμμένον ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ἤρξατο ἀναγινώσκων. Μὴ ἀρκεσθεὶς εἰς τοῦτο ὁ πρωθυπουργὸς ἅμα τῇ πρωΐᾳ ἔπεμψε τὸν ὑπηρέτην τοῦ ξενοδοχείου ἵνα ζητήσῃ συγγνώμην παρὰ τοῦ κυρίου, ὃν ἠνώχλησε κατὰ τὴν νύκτα.

— Μὰ ἐπὶ τέλους ποῖον εἶνε αὐτὸ τὸ ζῶον; ἐρωτᾷ ὁ πρώην ὑπάλληλος.

— Αὐτὸ τὸ ζῷον εἶνε ὁ κ. Δεπρέτης, ἀπαντᾷ ὁ ὑπηρέτης.

Ὁ ὑπάλληλος ἔμεινεν κεραυνόβλητος, ἔσπευσε δ' ἵνα ζητήσῃ ταπεινῶς συγγνώμην παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ.

— Δὲν ἔχεις τίποτε νὰ φοβηθῆς, ἀπεκρίθη ὁ πρωθυπουργός. Μανθάνω μάλιστα ὅτι ζητεῖς καὶ θέσιν. Θὰ τὴν λάβῃς. Σοῦ εἶμαι λίαν ὑπόχρεως. Χθὲς μὲ ἔκαμες νὰ ἀναγνώσω ἓν βιβλίον, τὸ ὁποῖον ἐντρεπόμην ὅτι μόνον ἐκ φήμης ἐγνώριζα, τὴν «Κυρίαν μὲ τὰς Καμελίας».

Καρδία χωρὶς κεφαλὴν εἶνε ὅπως πλοῖον ἱστιοφόρον χωρὶς πηδάλιον.

Κεφαλὴ χωρὶς καρδίαν εἶνε ὅπως πλοῖον ἱστιοφόρον μὲ πηδάλιον χωρὶς πανίον.

Κεφαλὴ καὶ καρδία ὁμοῦ σημαίνει ἁρμονίαν ὅλων τῶν δυνάμεων τῆς διανοίας καὶ τοῦ αἰσθήματος, σημαίνει ἄνθρωπον εὐγενῆ καὶ νοήμονα, ὅ ἐστι ἄνθρωπον τέλειον.

(Mantegazza)

Ἐν δικαστηρίῳ:

Ὁ κατηγορούμενος διαμαρτύρεται ἐναντίον μάρτυρός τινος, λέγων ὅτι δὲν λέγει τὴν ἀλήθειαν, διότι πρὸ πολλοῦ ἦτο ἐχθρός του.

— Εἴχατε μαλώσει ποτὲ μεταξύ σας; ἐρωτᾷ ὁ πρόεδρος.

— Ὄχι, ποτέ.

— Σοῦ χρεωστεῖ χρήματα;

— Οὔτε.

— Τότε λοιπὸν διατί εἶνε ἐχθρός σου;

— Διότι ἐγὼ τοῦ ἐμεσίτευσα νὰ πάρῃ τὴν σημερινήν του γυναῖκα, καὶ τὸ φυσᾷ καὶ δὲν κρυώνει.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1887—1171